

Veiligheid en Overlast bij de Cityflat

Eindrapport april 2012

Kom verder. Saxion.

saxion.nl/leefomgeving

Kenniscentrum Leefomgeving

M.H. Tromplaan 28

7513 AB Enschede

saxion.nl/leefomgeving

Opdrachtgever: St Joseph Almelo (STJA)

Auteur(s): drs. W.K.F. Rodenhuis, drs. C. Onderdelinden Ma Sc, dr. A. Nemeth,

April 2012

Copyright © 2012 by Saxion University of Applied Sciences.

All rights reserved. No part of this article may be reproduced or utilized in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without permission in writing from the authors.

Inhoud

Inleiding	2
Samenvatting.....	3
1. Aanleiding en onderzoeksvragen	5
2. Bewoners over overlast en veiligheid	7
3. Betrokken instanties aan het woord	25
4. De Cityflat: hotspots in beeld	29
5. Analyse	35
6. Oplossingsrichtingen	37
Bijlage 1: Onderzoeksverantwoording	43
Bijlage 2: Vragenlijst bewoners	45

Inleiding

Op verzoek van de Woningstichting St Joseph te Almelo is onderzoek gedaan naar de aard en omvang van overlast en onveiligheidsgevoel, zoals die worden ervaren door bewoners van de Cityflat gelegen in het centrum van Almelo. Dit rapport omvat het resultaat van een in december 2011 afgenomen bewonersenquête en gesprekken die zijn gevoerd met vertegenwoordigers van de politie, TACTUS, SCOOP en St Joseph. Tot slot worden de resultaten van een schouw van de Cityflat getoond. Dit rapport wordt afgesloten met een beschouwing over verschillende typen maatregelen die genomen kunnen worden om overlast en onveiligheidsgevoel te verminderen.

Wij danken alle bewoners en medewerkers van de organisaties die een bijdrage hebben geleverd aan het tot stand brengen van deze rapportage.

Samenvatting

Er is al geruime tijd sprake van ervaren overlast in en rondom de Cityflat in Almelo. Deze overlast wordt veroorzaakt door hangjongeren en dak- en thuislozen en door criminaliteit in de vorm van drugsdealing, vernieling en vervuiling of bekladding. Alle betrokken partijen zien de problematiek als urgent. Over de specifieke omvang en aanpak van de problematiek bestaat echter nog geen overeenstemming.

Daarom is dit onderzoek geïnitieerd door de Woningstichting St Joseph te Almelo. Het doel van dit onderzoek is tweeledig. Ten eerste gaat het om het bepalen van de aard en omvang van de problematiek en hoe die wordt beleefd door bewoners en de betrokken organisaties. Ten tweede is het doel om de oplossingsrichtingen in beeld te brengen.

Uit de uitgezette enquête met 75 respondenten (58% van totaal) blijkt ten eerste dan bewoners over het algemeen tevreden zijn over de Cityflat en het onderhoud. Zij hebben in veel gevallen de Cityflat gekozen vanwege de nabijheid van het centrum en diverse voorzieningen. Bewoners worden echter in hoge mate geconfronteerd met drugsoverlast en overlast gevend gedrag veroorzaakt door hangjongeren en zwervers. Een flink deel van de bewoners is van mening dat de Cityflat er de laatste jaren op achteruit is gegaan. Bewoners hebben bovendien bovengemiddeld (ten opzichte van Almelo Centrum als geheel) last van onveiligheidsgevoelens.

Er is verder een helder beeld te geven van de aard, omvang en tijdstippen waarop de genoemde overlast zich voordoet. Overlast veroorzaakt door zwervers doet zich vooral in de avonden en nacht voor in de openbare portieken en overkappingen verspreid over gehele complex. Overlast door hangjongeren en drugsoverlast kent een aantal duidelijke concentratiepunten: bij de fietsenstalling/garage hoek Schalderoi/De Hoven, de doorgang Schalderoi/Willemsgang en het daarbij gelegen veldje, plus de doorgang De Hoven/Binnentuin. Er is vooral sprake van overlast in de namiddag en avond.

De bewoners komen verder met een breed scala aan mogelijke oplossingen. Dit betreft onder andere fysieke maatregelen, maar ook meer toezicht en controle en maatregelen gericht tegen de coffeeshop. Voor zichzelf zien bewoners overigens slechts een beperkte rol weggelegd bij de aanpak van de problematiek. Zij geven wel aan hun best te doen, overlastgevers vaker te willen aanspreken en vaker meldingen te doen. Maar vooral spreekt moedeloosheid over het resultaat uit hun antwoorden. Bewoners zijn van mening dat het initiatief vooral moet liggen bij St Joseph, de gemeente en de politie, al dan niet in gezamenlijkheid. Bijna de helft van de bewoners geeft aan een bijdrage te willen leveren aan de kosten van maatregelen die gericht zijn op vermindering van overlast. De bereikbaarheid en het reageren op klachten door gemeente en politie verdient verder verbetering. Veel bewoners kunnen zich geen oordeel vormen over het optreden of zijn negatief. In mindere mate geldt dit voor St Joseph. Bewoners beoordelen in meerderheid de bereikbaarheid van de woningstichting voor deze signalen als positief.

De resultaten van de enquête sluiten aan bij de resultaten van een serie interviews met personen die werkzaam zijn bij de gemeente, politie, SCOOP, Tactus en St Joseph Almelo. Hieruit volgde dat men van mening is dat wonen in de binnenstad automatisch overlast met zich meebrengt, maar dat het niveau van overlast voor een deel van de bewoners van de Cityflat te hoog is. Het probleem wordt veroorzaakt door vier groepen: een aantal (veelal verslaafde) daklozen, jongeren die bij de coffeeshop drugs kopen en deze bij de Cityflat gebruiken of doorverkopen, jongeren die zich verzamelen om de stad in te gaan en bewo-

ners en bezoekers van een appartementencomplex aan de Willemsgang. De bereidheid om mee te werken aan de oplossing van dit probleem is groot. De politie en de gemeente hebben echter te maken met bezuinigingen. Een afsluiting van de portieken zou verder een omvangrijke investering voor St Joseph zijn. Men ziet veel winst in het afsluiten van de portieken, meer toezicht en strengere handhaving, het aanstellen van een jongerenwerker binnenstad, een hostel voor langdurige verslaafden, de verbetering van communicatie tussen bewoners en jongeren en de verbetering van communicatie door en tussen de betrokken instanties.

Op basis van de bevindingen zijn een viertal scenario's opgesteld: (0) de bestaande situatie handhaven, (1) een ingrijpende fysieke aanpak: de afsluiting door St Joseph en het aanpassen van de binnentuin, (2) het nemen van sociale maatregelen door de gemeente, welzijnswerk en politie en (3) een beperkte fysieke ingreep gecombineerd met sociale maatregelen.

1. Aanleiding en onderzoeksvragen

Op uitnodiging van woningstichting Sint Joseph te Almelo (STJA) werd op 19 september 2011 door het Saxion lectoraat Risicobeheersing een eerste bespreking gevoerd over de aanpak van overlast en criminaliteit in en rond de Cityflat te Almelo. Op 3 oktober 2011 volgde een bijeenkomst met vertegenwoordigers van St Joseph, de bewonerscommissie, de gemeente Almelo en de welzijnsorganisatie SCOOP. Tijdens de gesprekken is naar voren gekomen dat al geruime tijd sprake is van ervaren overlast veroorzaakt door hangjongeren en dak- en thuislozen en criminaliteit in de vorm van drugsdealing, vernieling, vervuiling en bekladding. Eerder zijn gesprekken gevoerd tussen de genoemde organisaties en zijn diverse maatregelen voorgesteld, zowel in de vorm van fysieke aanpassingen aan gebouwen, als sociale maatregelen gericht op het verstevigen van de onderlinge band tussen bewoners. Wat dit laatste betreft is in 2011 door de gemeente en SCOOP een bewonersbijeenkomst georganiseerd.

Belangrijk is te constateren dat van alle zijden urgentie wordt gevoeld en de problematiek serieus genomen wordt. Over de specifieke omvang en aanpak van de problematiek bestaat echter nog geen overeenstemming. Dit laatste is vooral ingegeven door de inspanningen en investeringen die door de verschillende partijen moeten worden gedaan. Voorwaarde voor een sluitende aanpak is dat maatregelen een verwacht effectief resultaat hebben dat in relatie staat tot de te leveren inspanningen. Voorwaarde is ook dat voor een gekozen aanpak een breed draagvlak bestaat. De vraag welke aan Saxion is gesteld is te onderzoeken wat de aard en omvang van de problematiek is en hoe die wordt beleefd door bewoners en de verschillende organisaties die zich met deze problematiek bezig houden. Aansluitend is gevraagd te onderzoeken welke oplossingsrichtingen bestaan.

Het genoemde onderzoek is primair gericht op het verzamelen van gegevens over aard en omvang van de problematiek en analyseren daarvan. Aansluitend zullen in het onderzoek meningen van bewoners en partijen worden onderzocht over mogelijke oplossingen (gedragenheid) en vindt een analyse daarvan plaats.

Het onderzoek heeft geresulteerd in een rapportage van onze bevindingen. Tevens zullen aanbevelingen worden gedaan voor een vervolgtraject waarin door verschillende partijen en bewoners besluitvorming plaatsvindt en vorm wordt gegeven aan implementatie van maatregelen.

Het vervolgtraject zelf is geen onderdeel van deze offerte. Professionele partijen zoals gemeente, welzijnswerk en STJA zelf, beschikken naar onze mening over middelen en kennis om samen met bewoners dit vervolgtraject te doorlopen.

Onderzoeksvragen

Het onderzoek moet daarom leiden tot inzichten die bruikbaar zijn voor een sluitende en gedragen aanpak. Daarvoor is het van belang om onderstaande onderzoeksvragen te beantwoorden:

1. Omgevingsanalyse

- a. Welke activiteiten (huidige functies en toekomstige ontwikkeling) vinden plaats in de omgeving van de Cityflat, die leiden tot de overlast en criminaliteit?
- b. Op welke manier werken externe actoren (Gemeente Almelo, SCOOP, OGGZ, Politie Twente, Tac-tus, Dak- en Thuislozenteam (MEE)) momenteel aan het voorkomen van overlast en criminaliteit

in en rond de Cityflat? Wat is bij hen bekend over aard, omvang, tijdstip van de problematiek? Wat is hun aanpak tot heden? Wat wordt door hen gezien als oplossing?

- c. Welke omgevingskenmerken (fysieke kenmerken, functiegebruik) van de Cityflat en binnentuin, dragen bij aan (ervaren) overlast en criminaliteit?

2. Ervaren problematiek en voorgedragen oplossingen van bewoners van de Cityflat

- a. Welke vormen van overlast en criminaliteit ervaren bewoners: wat, waar, wanneer in de afgelopen twee jaar?
- b. Aangifte bereidheid: In welke mate wordt aangifte of melding van bovenstaande gedaan?
- c. Welke maatregelen dragen bewoners hiertegen aan?
- d. Welke maatregelen zouden door wie getroffen moeten worden (verantwoordelijkheid) volgens de bewoners?
- e. Welke activiteiten/ kosten zijn bewoners bereid zelf uit te voeren/te dragen?

3. Analyse en Oplossingsrichtingen

- a. Welke oplossingsrichtingen zijn potentieel effectief?
- b. In hoeverre bestaat draagvlak voor de uitvoering van daarvan?

2. Bewoners over overlast en veiligheid

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van overlast en onveiligheidsgevoelens zoals die door de bewoners van de Cityflat worden ervaren. De bevindingen zijn gebaseerd op schriftelijke interviews waaraan 75 respondenten deelnamen. De hoge respons van 58 % op deze enquête laat zien dat het thema overlast en veiligheid belangrijk is voor de bewoners.

De meeste bewoners geven aan dat de belangrijkste reden om in de Cityflat te wonen de ligging van de flat betreft. In het bijzonder noemt ca. 64 % procent de ligging in het centrum van Almelo. Daarnaast noemt 10 % van de respondenten specifiek de ligging ten opzichte van voorzieningen als winkels en openbaar vervoer, en de nabijheid van het werk.

Over het algemeen zijn de bewoners van de Cityflat tevreden over hun woning. In de woning voelt 98% van de respondenten zich prettig. Een ruime meerderheid, ruim 84 %, geeft aan tevreden of zeer tevreden te zijn over de kwaliteit van de woning. 95 % is het eens of zeer eens met de stelling dat de Cityflat fijn is om in te wonen.

Toch constateren we (Tabel 2.1) dat bewoners zich over de woonkwaliteit zorgen maken. 41% van de respondenten is van mening dat de Cityflat er de afgelopen jaren op achteruit is gegaan. Een substantiële minderheid (33%) is het oneens of zeer oneens met de stelling: “In de buurt rondom de Cityflat voel ik mij thuis.

Tabel 2.1 Tevredenheid over woning en directe omgeving

	Ze Oneens %	Oneens %	Eens %	Ze Eens %	n
In mijn woning voel ik mij prettig	–	1	55	43	74
Ik wil zo snel mogelijk verhuizen	56	35	9	–	71
Ik ben tevreden over de kwaliteit v.d. woning	1	15	66	18	73
De Cityflat is er op achteruit gegaan	6	54	25	16	71
De Cityflat is fijn om te wonen	1	4	79	16	75
In de buurt rondom de Cityflat voel ik mij thuis	7	26	60	7	73

Het ontstaan van overlast en criminaliteit wordt door onderzoekers mede in verband gebracht met gebrek aan onderhoud en vervuiling. De “Broken Windows” theorie van Wilson en Kelling geeft aan dat bij het ontwikkelen van crimineel gedrag verschillende stadia worden doorlopen. Vervuiling en bekladding

gaat over tot grotere vormen van vernieling. Toegestaan overlast gevend gedrag kan ontaarden in het plegen van kleine criminaliteit. Kleine criminaliteit, mits succesvol, zet zich voort in ernstiger vormen. Een vervuilde omgeving geeft daarom eerder aanleiding tot verdergaande vormen van overlast en criminaliteit dan een net verzorgde.

Aan de kant van de reguliere bewoners doen zich soortgelijke processen voor. Een verloederde omgeving is vaak het resultaat van het ontbreken van gevoeld eigenaarschap. Men voelt zich dan niet verantwoordelijk voor de omgeving of onmachtig er iets aan te doen. In een dergelijke situatie leeft men vaak ook in anonimiteit. Men kent zijn medebewoners nauwelijks. Zover is het niet in de Cityflat. Van de respondenten weet 92 % wie zijn burens zijn; 77% voelt zich verantwoordelijk voor de leefbaarheid in de Cityflat; 69% kan herkennen wie andere buurtbewoners zijn en heeft daar ook contact mee; 68% zegt andere bewoners van de Cityflat te zullen aanspreken op ongewenst gedrag. Bijna de helft van de respondenten zou mensen van buiten de buurt aanspreken op ongewenst gedrag. Er zijn dus veel mensen die zich verantwoordelijk voelen en anderen durven aanspreken, maar een groot deel van de bewoners doet of durft het niet.

Bijna iedereen (97%) is van mening dat de binnentuin goed onderhouden is. In mindere mate geldt dat voor het onderhoud aan de woning en bijbehorende trappen /portieken (tabel 2.2). De verlichting op straat en op trappen/portieken wordt door 83% als voldoende ervaren. Bij verlichting scoort juist de binnentuin het minst positief.

Tabel 2.2 Onderhoud en verlichting

	% eens	n
Het onderhoud van mijn woning is voldoende	78 %	73
Het trappenhuis/mijn portiek wordt voldoende schoon gehouden	73 %	68
De binnentuin wordt voldoende onderhouden	97%	72
De verlichting in het trappenhuis/portiek is voldoende	83%	68
De verlichting in de binnentuin is voldoende	73%	71
De verlichting in mijn straat is voldoende	83%	73

2.1 Veiligheidsgevoel

De aanleiding voor dit onderzoek werd gevormd door ervaringen met overlast en onveiligheidsgevoel bij bewoners van de Cityflat. Hoe uitgebreid doen die zich voor? Wanneer en waar heeft men daar vooral last van?

Op de directe vraag “Voelt u zich wel eens onveilig in en om de Cityflat?” geeft 54% van de respondenten een positief antwoord. Dat is veel in vergelijking met onderzoeksresultaten uit de buurtmonitor Almelo, Daarin troffen wij aan dat 13% van de ondervraagde bewoners van het centrum van Almelo positief antwoordt op de vraag of zij zich in hun buurt wel eens onveilig voelen.

Van deze mensen voelt bijna 11 % zich *vaak* onveilig (Hetgeen neerkomt op ongeveer 6% van het totaal aantal bewoners), 66 % soms en 14 % zelden.

2.2 Criminaliteit en overlast

Uit ons onderzoek blijkt een duidelijke hiërarchie in het soort overlast en crimineel gedrag waarmee bewoners worden geconfronteerd. Overlast door hangjongeren, drugoverlast en op de derde plaats overlast veroorzaakt door zwervers vormen de top 3 (tabel 2.3). Wat daarbij opvalt is dat deze gerapporteerde overlast bijzonder hoog is. Van de in totaal 75 respondenten bij voorbeeld hebben 33 personen aangegeven dat zij dagelijks te maken te hebben met overlast van hangjongeren. Ook dit is zeer hoog in vergelijking met de buurtmonitor voor het centrum van Almelo. Van de daarin ondervraagde 188 ondervraagden gaf 19% aan “vaak” en 36% “soms” met overlast door hangjongeren geconfronteerd te worden.

Tabel 2.3 Kunt u aangeven hoe vaak u in de afgelopen twee jaar onderstaande vormen van overlast en criminaliteit ziet of meemaakt in de buurt?

Aantal (rij %)	Dagelijks	Wekelijks	Paar keer Per jaar	Zelden	nooit
Hangjongeren	33 (47%)	24 (34%)	5 (7%)	4 (6%)	4 (6%)
Zwervers	9 (13%)	23 (34%)	17 (25%)	12 (17%)	7 (10%)
Drugoverlast	14 (21%)	14 (21%)	18 (27%)	12 (18%)	8 (12%)
Vernieling/ bekladding	4 (6%)	8 (12%)	20 (30%)	22 (32%)	14 (20%)
Zwerfvuil	21 (29%)	24 (33%)	9 (13%)	16 (17%)	8 (8 %)
Agressie of geweld	1 (1%)	1 (1%)	15 (22%)	36 (52%)	16 23%)
Diefstal	1 (1%)	2 (3%)	17 (24%)	21 (30%)	29 (41%)
Woninginbraak	1 (1%)	2 (3%)	10 (15%)	22 (32%)	34 (49%)
Overig	2 (13%)	5 (33%)	4 (27%)	–	4 (27%)

In duidelijk mindere mate worden concrete vormen van crimineel gedrag benoemd. Vernieling/ bekladding, agressie of geweld, diefstal en woninginbraak zijn zaken waarvan gerapporteerd wordt dat zij een paar keer per jaar, zelden of nooit zijn geconstateerd. Wel wordt bij het thema drugsoverlast door enkelen concreet benoemd dat zij geconstateerd hebben dat er gedeald wordt, ook aan jongeren en wordt melding gemaakt van geconstateerde bedreiging. Bij overlast door zwervers gaat het voor alles om het betreden en vervuilen van portieken en galerijen. Hierbij wordt meermalen benoemd vervuiling met menselijke fecaliën.

De frequentie waarmee deze zaken worden ervaren zegt nog niet noodzakelijkerwijs iets over de mate waarin bewoners zich er aan storen. Daarom is bewoners gevraagd zelf de twee belangrijkste problemen te benoemen (Tabel 2.4). We constateren dat overlastproblematiek die samenhangt met de aanwezigheid van hangjongeren, drugsoverlast en overlast door zwervers ook hier de top drie vormen.

Tabel 2.4 Wat zijn volgens u de twee belangrijkste problemen rond de Cityflat?

Aantal keer genoemd	1 ^e Probleem	2 ^e Probleem	Totaal keer benoemd	toelichting
Hangjongeren	46	8	54	
Zwervers	13	10	23	
Drugsoverlast	4	28	32	
Vernieling/ bekladding	–	4	4	
Zwerfvuil	4	13	17	
Agressie of geweld	–	–	–	
Diefstal	–	–	–	
Woninginbraak	–	–	–	
Overig	2	3	5	Genoemd zijn hierbij: geluidsoverlast en wild-plassen

2.3 Tijdstip en plaats

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de drie belangrijkste en meest frequente problemen die door de ondervraagden zijn genoemd. Voor het treffen van maatregelen ter vermindering van de veroorzaakte overlast is het van belang om te weten wanneer en waar de overlast plaats vindt.

Tabel 2.5a Waar vindt probleem 1 vooral plaats?

Aantal keer genoemd	hang-jongeren	drugs-overlast	zwervers
Bij de burens	3	1	–
In het trappenhuis/portiek van mijn woning	17	1	12
Bij de(ingang) van de fietsenstalling/garage	25	–	2
In de binnentuin	17	1	2
Op straat tegenover mijn woning	10	3	1
Anders	12	–	1
Aantal respondenten	n=46	n=4	n=13

Tabel 2.5.b Waar vindt probleem 2 vooral plaats?

Aantal keer genoemd	hang-jongeren	drugs-overlast	zwervers
Bij de burens	–	6	–
In het trappenhuis/portiek van mijn woning	–	15	7
Bij de(ingang) van de fietsenstalling/garage	2	15	1
In de binnentuin	5	12	1
Op straat tegenover mijn woning	2	13	1
Anders	1	7	2
Aantal respondenten	n=8	n=28	n=10

Tabel 2.5.c Combinatie: Waar vindt probleem 1 of 2 vooral plaats?

Aantal keer genoemd	hang- jongeren	drugs- overlast	zwervers
Bij de buren	3	7	–
In het trappenhuis/portiek van mijn woning	17	16	19
Bij de(ingang) van de fietsenstalling/garage	27	15	3
In de binnentuin	22	13	3
Op straat tegenover mijn woning	12	16	2
Anders	13	–	3
Aantal respondenten	n=54	n=31	n=23

In de bovenstaande tabellen (Tabel 2.5 a,b,c) valt op dat ervaren overlast door zwervers vooral plaatsvindt in portieken en trappenhuisen. Drugsoverlast en overlast van hangjongeren vindt verspreid plaats in trappenhuis/portieken, de ingang van de fietsenstalling, de binnentuin en op straat. Onder de noemer “Anders” beschrijven respondenten veelal nadere specificaties. Bij hangjongeren wordt genoemd: bij overdekte doorgang bij de Hoven, bij onderdoorgang de Hoven parkeergarage A, overdekte doorgang van straat naar tuin (3x), het gangetje voor de binnentuin onder mijn balkon (adres bekend), pad achter mijn woning, portieken, rondom Cityflat, veldje Willemsgang/ Schalderoi, boven parkeergarage B. Bij zwervers wordt genoemd: aangrenzend trappenhuis/portiek, portiek van andere woning, bij het gemeentehuis.

Om de plaatsen waar overlast plaatsvindt weer te geven is aan de respondenten ook gevraagd de problematiek zoals zij die hebben ervaren weer te geven op een plattegrond van de Cityflat. In onderstaande figuren (figuur 2.1, 2.2, 2.3) is de ruimtelijke verspreiding weergegeven van ervaren overlast door respectievelijk hangjongeren, zwervers en drugsoverlast.

Aantal keer aangegeven

- >9x
- 4x-8x
- 1x-4x

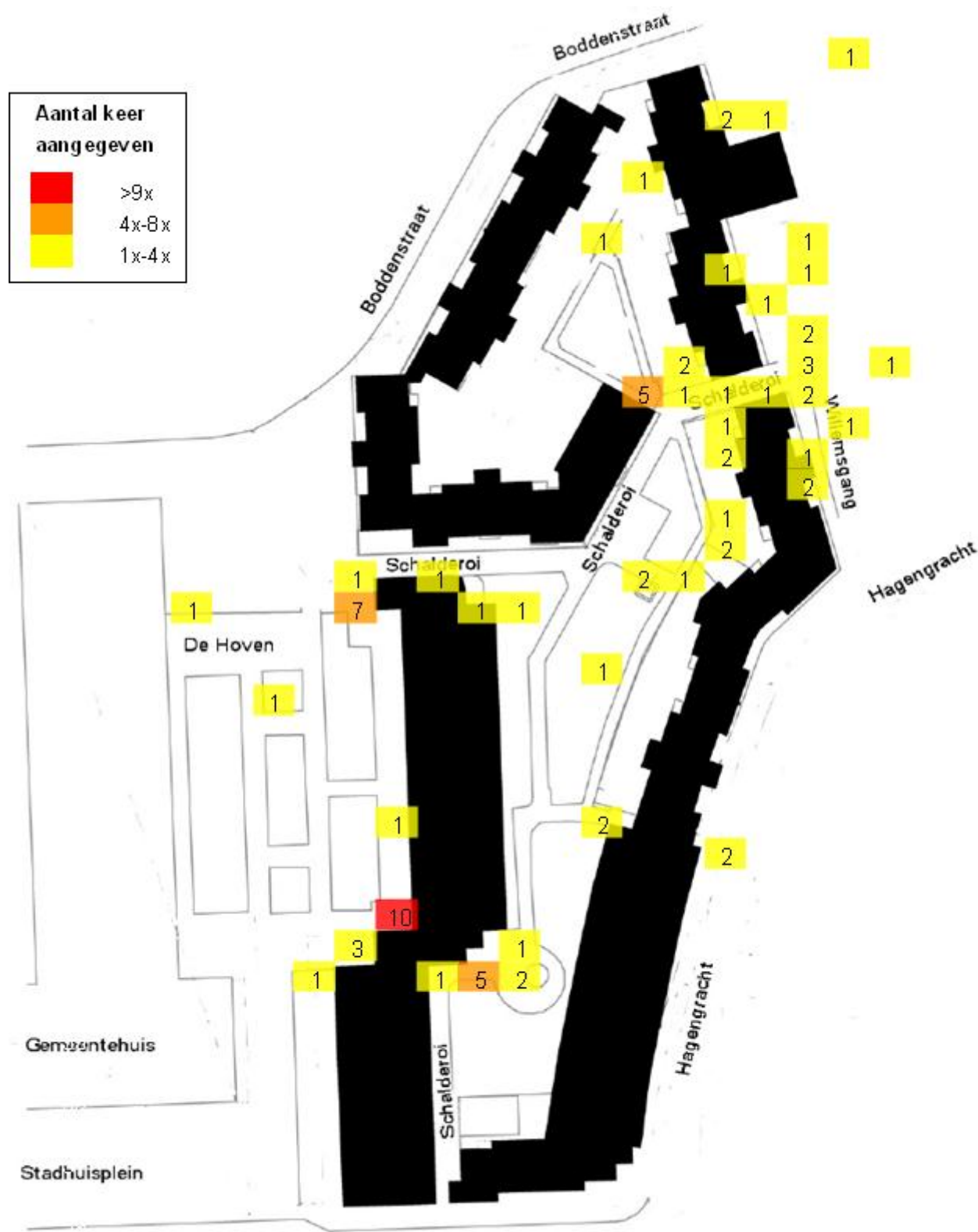
Map labels: Boddenstraat, Schiedamschedijk, Hagengracht, Willemgang, Gemeentehuis, Stadhuisplein, Hoven, Schiedamschedijk.

**Aantal keer
aangegeven**

Red	>9x
Orange	4x-8x
Yellow	1x-4x

Map labels: Boddenstraat, Schiedersloot, Hagengracht, De Hoven, Gemeentehuis, Stadhuisplein, Schiedersloot, Hagengracht, Willemsgang, Hagengracht.

Figuur 2.3 Verspreiding van drugsoverlast

Tabel 2.6 Tijdstip van overlast

Tijdstip (% respondentent) n = 75	Nacht (na 12 uur)	Ochtend (6-12 uur)	Middag (12-6 uur)	Avond (6-12 uur)
Hangjongeren	20%	9,3%	54%	77%
Zwervers	44,6%	18,9%	17,6%	35,1%
Drugsoverlast	12%	5,3%	40%	50,7%

De overlast door hangjongeren wordt door bewoners vooral ervaren in de middag en avond. Dit geldt ook voor drugsoverlast. De overlast door zwervers vindt vooral 's avonds en 's nachts plaats. Zij veroorzaken de overlast vooral op momenten waarop zij de nacht doorbrengen (Tabel 2.6).

2.4 Oplossingen aangedragen door de bewoners

Aan de bewoners is gevraagd naar suggesties of ideeën voor de door hen benoemde belangrijkste twee problemen. Deze worden hieronder weergegeven en zoveel mogelijk gerangschikt naar thema.

Genoemde maatregelen met betrekking tot hangjongeren

Coffeeshop sluiten

- Die drugstent tegenover de kerk moet buiten het centrum komen. Hangverbod in de hele buurt. Portieken dichtmaken.
- Overlast is ontstaan nadat de coffeeshop hier kwam. De coffeeshop moet dus weg. De hele binnentuin maar afsluiten.
- Sluiting coffeeshop De Tuin; Meer blauw op straat.
- Sluiting of verplaatsing coffeeshop "De Tuin".
- Coffeeshop moet weg.

Handhaving en Toezicht verscherpen

- Door de politie structureel iedere keer opnieuw de jongeren te laten verwijderen. Vaak is er geen controle en dan heeft het bord van de algemene politieverordening geen zin.
- Meer controle.
- Meer controle in de buurt. Het probleem van hangjongeren doet zich vooral in de namiddag voor en ze laten rommel achter
- Meer controle door stadswachten of politie. Boetes uitschrijven en gangen afsluiten met hekken.
- Vaker controle stadswacht of politie.
- Vaker controle en harder optreden.
- Vaker patrouille door de politie.
- Intensievere contacten met jongeren. Jongeren aanspreken op gedrag.
- Waarschuwborden werken niet. Meer stadswachten sturen 's avonds en eventueel boetes uitdelen of straatverbod.
- Meer politiecontrole, ook 's nachts.
- Meer toezicht. Politie of stadstoezicht.

- Meer/vaker surveillance door politie. Trappenhuis afsluiten.
- Strikte controle (zie bord m.b.t. samenscholing).
- mijn achtertuin is aan einde van doodlopend pad. Er blijven mensen hangen die denken een doorgang te vinden. Ook met de fiets keren. Poortje aan begin met bordje privé zou helpen.
- politie moet niet langslopen maar iets doen.
- Regelmatige controle op samenscholingsverbod. (bord hangt bij ingang).
- Samenscholingsverbod, maar ik weet niet of hier een oplossing voor is. Ik denk dat een en ander wel iets met opvoeding te maken heeft.
- In ieder geval meer controle door politie en stadswacht.
- Stadstoezicht/politie of afsluiten van doorgang.
- 's Avonds vaker politie of stadswacht langs laten lopen om jongeren uit portieken weg te sturen. Hier worden vaak (soft-)drugs gebruikt en geürineerd.
- Actievere contacten met jongeren. Jongeren aanspreken op gedrag en wegsturen. Eventueel boetes.
- Camera toezicht en controle te voet.

Fysieke maatregelen

- Poorten binnentuin afsluiten. Overkapping afsluiten.
- Portiek dichtmaken Portieken afsluiten; Afsluiten portieken zoals portiek Willemsgang (met sleutel toegankelijk); Afsluiten trappenhuis en portiek afsluiten.
- Portiek/deur maken bij de ingang v.d. flat zodat ongewenste personen buiten de deur gehouden worden, met een elektrische deuropening (vanuit de woning bedienbaar).
- Portieken dicht maken zodat er geen toegang tot het trappenhuis is.
- Portieken sluiten. Camera's in trappenhuis voor controle politie/stadswacht
- Portiek naar fietsenstalling afsluiten met een hek.
- Stadswacht. Fel licht in onderdoorgang. Punten op hek parkeergarage.
- Trapopgang afsluiten als dit niet mogelijk is, dan openbaar toilet plaatsen.
- Hangjongeren zijn niet erg. Het lawaai 's avonds is het ergste: Wijkagent, afsluiten portieken en hangplekken.
- Afsluiten onderdoorgang.
- Binnentuinen afsluiten bv met hekwerk en poorten.
- Afsluiten van onderdoorgang van de Hoven naar Schalderoi bij Garage A. Met een doorloopdeur met sleutel voor bewoners.

Genoemde maatregelen met betrekking tot zwervers

- Afsluiten van portieken, meer controle
- Afsluiten portieken, strengere controle, zwervers verplichten naar opvang te gaan 's nachts, portieken minder aantrekkelijk maken voor zwervers.
- Afsluiten trapportaal.
- De zwervers te werk stellen, korten op hun uitkering als ze tot overlast zijn. De APV toepassen en niet alleen verwijderen maar ook een nacht in de cel. Het instellen van de stadswacht voor het verwijderen van zwervers.
- Een deur plaatsen net halverwege de trap na de bellen. Sensorlampen.
- Geen, misschien portieken afsluiten.
- Portieken afsluiten (2x).
- Ingang afsluiten.
- Portiek afsluiten, Cameratoezicht, Controle te voet (Politie/stadstoezicht).
- Portiek dichtmaken. Deuren fietsenstalling opslag aan de onderzijde dichtmaken zodat er geen zwerfvuil ondergeschoven kan worden.
- Trappenhuis sluiten.
- Vaker toezicht door stadswachten. Portieken afsluiten.

- *Zwerversoverlast is m.n. in de koude nachten. Momenteel is het rustig. Aangeven bij de politie lost het probleem niet altijd op (te druk). St Joseph reageert adequaat in mijn geval. Voor zwervers wordt al aan een oplossing gewerkt. Afsluiten portalen zou een oplossing kunnen zijn.*
- *De gang bij de schuurtjes afsluiten met behulp van een deur. Trappenhuis afsluiten na eerste trappetje met behulp van een deur.*

Genoemde maatregelen met betrekking tot drugsoverlast

- *Maak van de binnentuin eigen tuinen voor de bewoners.*
- *Zorg er voor dat stadswachten rondlopen in het weekend en vrijdagavond.*
- *Doe onderzoek.*
- *Coffeeshop moet weg.*
- *Sluiting coffeeshop, ik zie oudere jongeren dealen met jonge jongens.*
- *'s Avonds vaker politie of stadswacht langs laten lopen om jongeren uit portieken weg te sturen. Hier worden vaak (soft-)drugs gebruikt en geürineerd.*
- *Afsluiten trappenhuisen. Binnentuinen afsluiten bv met hekwerk en poorten.*
- *Aktie door gemeente/politie.*
- *Beboeten, toezicht houden.*
- *Coffeeshop sluiten.*
- *Geen idee! Volgens mij moet de gemeente door St Joseph worden ingeschakeld om maatregelen te nemen.*
- *Het drugsprobleem + hangjongeren wordt voor het grootste deel opgelost als "de tuin" weggaat uit het centrum. Er wordt hier de hele dag gedeald + gebruikt. Voor mijn deur. Ik ben het helemaal zat. Daarbij komt het spugen en pissen wat erbij hoort.*
- *Ik denk dat zolang hier in de buurt drugs te koop zijn het probleem blijft.*
- *jongeren van begeleid wonen project worden aangetrokken door coffeeshop en veroorzaken bij ons, burens, veel overlast. Wijkagent heeft voorlopige oplossing geregeld*
- *Meer controle.*
- *Meer politiecontrole, ook 's nachts. Koffieshop De Tuin, hoort niet in de binnenstad.*
- *Meer surveillance door politie. Preventief fouilleren.*
- *Misschien meer stadswacht, verbod om in de stad te gebruiken en dit beboeten. Of bij constateren van hangjongeren door stadswacht gelijk ouders informeren.*
- *Minder toegankelijk maken van het betreden van het complex, d.m.v. deuren voor de ingang van het trappenhuis en de schuren met aparte sleutel.*
- *Overlast is ontstaan nadat de coffeeshop hier kwam. De coffeeshop moet dus weg. De hele binnentuin maar afsluiten.*
- *Politie moet niet langslopen maar doen. Poorten binnentuin afsluiten. Overkapping afsluiten.*
- *Portieken sluiten. Camera's in trappenhuisen voor controle door stadswacht.*
- *Portiek naar fietsenstalling afsluiten met een hek.*
- *Regelmatige controle op samenscholingsverbod. (bord hangt bij ingang).*
- *Sinds de opening van de drugstent gaat het hier snel achteruit*
- *Sluiting of verplaatsing coffeeshop "De tuin".*
- *Stringente controle (zie bord m.b.t. samenschooling).*
- *Trapopgang afsluiten als dit niet mogelijk is, dan openbaar toilet plaatsen.*
- *Waarschuwborden werken niet. Meer stadswachten sturen 's avonds en eventueel boetes uitdelen of straatverbod.*

Opvallend is dat de oplossingen met betrekking tot drugsoverlast en overlast door hangjongeren min of meer parallel lopen. In de praktijk is het voor niet professionals vaak ook moeilijk om deze twee vormen

van overlast te onderscheiden. Voor de bewoner betekent het immers in beide gevallen overlast veroorzaakt door samenscholing, geluid, vervuiling, aangesproken worden door onbekenden enzovoorts. De voorstellen door de bewoners zijn gedaan, betreffen zowel diverse fysieke maatregelen als maatregelen die gericht zijn op het verstevigen van toezicht en controle. In beide gevallen wordt ook de overlast in verband gebracht met de aanwezigheid van coffeeshop “De Tuin” en worden suggesties gedaan voor het sluiten of verplaatsen van deze coffeeshop. Als het gaat om aanpak van zwervers is de focus van de bewoners vooral gericht op het voorkomen van toegang.

2.5 Wie kan er iets aan doen?

Aan de bewoners is ook direct gevraagd wie of welke partij initiatief zou moeten nemen bij het oplossen van de problemen. Bewoners hebben hierbij vaak meerdere partijen tegelijkertijd aangewezen (tabel 2.7). Onder categorie “Anders” in deze tabel worden genoemd: de samenleving als geheel, mijn burens moeten het oplossen, we moeten het gezamenlijk oplossen, de huisjesmelker tegenover de Willemgang die etages verhuurd aan mensen die geen normaal huis kunnen huren, de ouders van de jongeren. Een respondent geeft aan dat mensen niet moeten zeuren, want je kiest ervoor om in de binnenstad te wonen.

Tabel 2.7 Wie vindt u dat initiatief moet nemen tot het oplossen van de problemen?

n=73	Aantal Keer ge- noemd	Percentage respon- den- ten
Bewoners	11	15%
St. Joseph	45	62%
De politie	39	53%
De gemeente	44	60%
Anders	10	14%

Voor zichzelf zien bewoners dus in relatief beperkte mate een rol als initiatiefnemer weggelegd (Tabel 2.7). Toch noemen de bewoners wel een aantal dingen die ze zelf zouden kunnen doen om overlast te voorkomen. Gevraagd naar wat zij zelf als bewoners zouden kunnen doen kregen wij onderstaande antwoorden.

- *Alleen melden van de overlast.*
- *Blijven aandringen op sluiting van de coffeeshop!*
- *De coffeeshop moet weg. Dan is de overlast van de hangjongeren minder en de portieken afsluiten.*
- *Deuren afsluiten als ze er zouden zijn. Ik veroorzaak geen overlast. Ik wil gewoon rustig wonen en niet constant alert zijn en lopen klagen.*
- *Deuren openbare ruimtes goed sluiten.*
- *Een grote hond nemen om mij 's avonds veiliger te voelen. Anders gewoon binnen blijven.*
- *Eerder/consequenter melding maken van overlast.*

- *Erop letten dat mijn omgeving geen last van mij heeft en elkaar aanspreken op ongewenst gedrag.*
- *Geen.*
- *Geen idee.*
- *Geen idee. Grootste overlast komt van coffeeshop. Die moet dus weg.*
- *Gewoon verhuizen.*
- *Groepen wegsturen.*
- *Hangjongeren wegsturen, ben hierdoor al ettelijke malen bedreigd.*
- *Helpen de portieken beter in te richten. Bellen bij signalering overlast.*
- *Het te melden.*
- *Ik ben niet zo snel met het aanspreken op andermans gedrag, omdat ik mij dan niet veilig voel.*
- *Ik blijf trouw aan mijn normen en waarden. Veroorzaak geen overlast en zorg dat ik niet in de problemen kom. Dit zou iedereen moeten doen in het kader van gevoel van veiligheid. Verder is sociale controle met en door burens erg van belang.*
- *Ik denk niet dat het wat uitmaakt of ik een poging doe, want de overlastbezorgers zijn altijd in groepen vanaf 3 personen en voelen zich daardoor mondig en sterk. Met iemand alleen heb je geen problemen.*
- *Ik vind dit moeilijk om aan te geven. Ik woon bovenin een appartement en heb weinig zicht op gebeurtenissen op straat. Wat bedragen betreft, dit hangt van de maatregelen af.*
- *Ik zou het niet meer weten.*
- *In gesprek gaan met jongeren.*
- *Jongeren aanspreken als ik ze zie hangen. Maar dat vind ik zelf eng. Ik ben bang voor agressieve reacties. Mensen die troep op straat gooien aanspreken. Ook dit vind ik eng. Bovendien zie ik het meestal niet gebeuren, maar alleen het vuil. Soms ruim ik dat op. Dat zou ik meer kunnen doen.*
- *Medewerking verlenen aan initiatieven van gemeente en politie.*
- *Melden bij stadswachten.*
- *Melding maken, veilig hang en sluitwerk plaatsen.*
- *Meldingen blijven maken, aanspreken op gedrag.*
- *Mensen erop aanspreken, maar dit wordt wel steeds gevaarlijker. Tevens melding maken bij de politie.*
- *Mensen op zaken aanspreken en problemen niet groter maken dan ze zijn. Een ander ook wat gunnen. En sommige burens vergeten soms ook dat ze jong zijn geweest.*
- *Mondeling aanspreken, woningstichting informeren of indien extreem politie informeren.*
- *Niet veel.*
- *Niets.*
- *Niks.*
- *Niks meer, ben slecht ter been.*
- *Opletten, schoonhouden.*
- *Overlast sneller melden bij politie.*
- *Overlastveroorzakers aanspreken op hun gedrag.*
- *Politie bellen.*
- *Portieken schoonhouden. overlast bezorgers aanspreken. melding maken van overlast.*
- *Regelmatig jongeren aangesproken in mijn portiek. Ook al eens melding gemaakt bij politie.*
- *Situatie is te gevaarlijk om zelf iets te doen tegen de herrieschoppers/veroorzakers.*
- *Vaker de politie bellen.*

- *Vriendelijk zijn naar burens, kort praatje maken. Indien nodig attenderen op gehorigheid van huizen.*
- *We kunnen niet meer doen. Wij doen wat in ons vermogen ligt. Heel vaak lokt aanspreken agressie uit. En tegen jongeren begin je niks. Regelmatig vinden we menselijke uitwerpselen. En condooms, ondanks verlichting. Wij weten het niet meer.*
- *Weet niet, weinig mogelijkheden.*
- *Wegsturen.*
- *Zijkant van de woning, voorkant dichtmaken.*
- *Zoals wij inmiddels gedaan hebben, het afsluiten van het gemeenschappelijk achterpad op eigenkosten/initiatief Boddenstraat 23.*
- *Zwervers weg blijven sturen uit mijn trappenhuis.*
- *Zwervers wegsturen.*

Voor een deel lijken bewoners het moeilijk te vinden om zelf bij te dragen aan een oplossing. Uit de gegeven antwoorden spreekt bij een flink aantal respondenten moedeloosheid in de zin dat men heeft gedaan wat men redelijkerwijze zou mogen verwachten en dat dat ontoereikend is gebleken. Ook spreekt angst een rol bij de omgang met de jongeren. Aanspreken van overlastgevers wordt vaak genoemd als effectief middel, maar er zijn ook bewoners die dat vanwege slechte ervaringen niet meer durven. Anderen geven aan alerter te willen zijn en sneller melding te willen doen bij de politie of om zelf initiatief te zullen nemen door zaken netjes te houden of af te sluiten. Een tweetal respondenten vermeldt dat er sprake is van overlastgevend gedrag, maar dat maatregelen niet nodig zijn: We zijn allemaal jong geweest!

Het nemen van maatregelen om de overlast tegen te gaan zal waarschijnlijk geld kosten. Aan de bewoners is gevraagd om aan te geven of men bereid is hieraan een bijdrage te leveren. Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan dat niet te willen doen. De andere helft wil dat wel, zij het in verschillende mate.

Tabel 2.8 Hoeveel bent u bereid om aan eventuele kosten bij te dragen?

n=66		%
Niets	34	52%
€ 1 – 5 per maand	19	29%
€ 6–10 per maand	11	17%
€11–15 per maand	1	1,5%
> €15 per maand	1	1,5%
Totaal	66	

Uit het bovenstaande leiden wij af dat bewoners van mening zijn dat het initiatief slechts voor een klein deel bij henzelf kan liggen. Zij zien toch vooral instanties als St Joseph, de politie of de gemeente Almelo, al dan niet gezamenlijk, verantwoordelijk voor de aanpak van de problematiek. Instanties waaraan je vooral ervaren overlast moet melden.

De vraag die zich opwerpt is dan: Hoe toegankelijk zijn deze instanties voor meldingen over klachten? Reageren deze instanties daar voldoende op? Deze vraag is ook aan de bewoners gesteld. Aangezien de bereikbaarheid van de politieorganisatie over het algemeen bekend is, hebben wij over de politie gevraagd of de bewoners van mening zijn dat de politie voldoende bescherming biedt.

Tabel 2.9 oordeel over instanties betrokken bij overlast

Bent u het eens met onderstaande stellingen?	Helemaal Mee eens%	Mee eens %	Neutraal/ weet niet	Niet mee eens %	Helemaal niet mee eens%	n
De gemeente is bereikbaar voor meldingen en klachten over overlast uit de buurt.	5%	19%	64%	11%	1%	74
De gemeente reageert op meldingen en klachten over overlast in de buurt.	4%	10%	70%	11%	5%	73
De politie biedt burgers in deze wijk bescherming.	3%	29%	41%	23%	5%	74
De politie reageert op problemen in de buurt.	5%	31%	43%	15%	5%	74
St Joseph is bereikbaar voor meldingen klachten over overlast in de buurt.	14%	57%	27%	3%	–	74
St Joseph reageert op meldingen en klachten over overlast in de buurt	15%	38%	39%	7%	1%	74

Uit de gegeven antwoorden concluderen wij dat St Joseph volgens een ruime meerderheid van de bewoners bereikbaar is voor klachten. Over de bereikbaarheid van de gemeente is men verdeeld. Een meerderheid van de bewoners kan over de bereikbaarheid van de gemeente voor klachten geen oordeel geven. Nadrukkelijk hebben wij deze vraag open gesteld. Bij de gemeente kan het dus zowel gaan om het bestuur als om (vertegenwoordigers vanuit) de ambtelijke organisatie.

De meeste bewoners kunnen zich ook geen beeld vormen over de manier waarop door de gemeente wordt gereageerd op klachten over overlast. Respondenten die dat wel kunnen zijn verdeeld positief of negatief.

Verdeeld zijn de bewoners over de vraag of de politie reageert op meldingen van overlast. Ruim een derde is het (geheel) eens met de stelling, dat dat zo is. Maar een groot deel van de bewoners kan zich geen oordeel vormen of is het (geheel) oneens met deze stelling.

2.6 Samenvatting bewonersenquête

- Bewoners zijn over het algemeen tevreden over de Cityflat en het onderhoud.
- Zij hebben in veel gevallen de Cityflat gekozen vanwege de nabijheid van het centrum en diverse voorzieningen.
- Bewoners worden echter in hoge mate geconfronteerd met drugsoverlast en overlast gevend gedrag veroorzaakt door hangjongeren en zwervers. Een flink deel van de bewoners is van mening dat de Cityflat er de laatste jaren op achteruit is gegaan.
- Bewoners hebben bovengemiddeld (ten opzichte van Almelo Centrum als geheel) last van onveiligheidsgevoelens.
- Er is een helder beeld te geven van de aard, omvang en tijdstippen waarop de bovengenoemde overlast zich voordoet.
- Overlast veroorzaakt door zwervers doet zich vooral in de avonden en nacht voor in de openbare portieken en overkappingen verspreid over gehele complex.
- Overlast door hangjongeren en drugsoverlast kent een aantal duidelijke concentratiepunten: bij de fietsenstalling/garage hoek Schalderoi/De Hoven, de doorgang Schalderoi/Willemsgang en het daarbij gelegen veldje, plus de doorgang De Hoven/Binnentuin. Overlast vooral in de namiddag en avond.
- De bewoners noemen een breed scala aan oplossingen waaraan gedacht kan worden. Fysieke maatregelen, maar ook meer toezicht en controle en maatregelen gericht tegen de coffeeshop.
- Bewoners zien voor zichzelf een beperkte rol weggelegd bij de aanpak van de problematiek. Zij geven aan hun best te doen, overlastgevers vaker te willen aanspreken, vaker melding te doen. Maar vooral spreekt moedeloosheid over het resultaat uit hun antwoorden.
- Bewoners zijn van mening dat het initiatief vooral moet liggen bij St Joseph, de gemeente en de politie. Al dan niet in gezamenlijkheid.
- Bijna de helft van de bewoners geeft aan een bijdrage te willen leveren aan de kosten van maatregelen gericht op vermindering van overlast.
- De bereikbaarheid en het reageren op klachten door gemeente en politie verdient verbetering. Veel bewoners kunnen zich geen oordeel vormen over het optreden of zijn negatief. In mindere mate geldt dit voor St Joseph, bewoners beoordelen in meerderheid de bereikbaarheid van de woningstichting voor deze signalen positief.

3. Betrokken instanties aan het woord

Om in beeld te krijgen hoe betrokken instanties over de situatie oordelen is een aantal professionals geïnterviewd die de afgelopen jaren bemoeienis hebben gehad met de problematiek rondom de Cityflat. Gesproken is met Kees Kok, stadsdeelcoördinator van de gemeente Almelo; Marieke Peerbolte, wijkondersteuner van welzijnsorganisatie SCOOP; Henk Buis, wijkagent Almelo-Centrum van Politie Twente (tot en met 31 december 2011); Tom Houkema, clustermanager klantenbeheer van de Stichting Sint Joseph Almelo (STJA); Huub Oude Vrielink, wijkbeheerder STJA; en met Saverio Colard, hoofd bedrijfsvoering Tactus Verslavingszorg. Aan hen is gevraagd hoe zij het probleem schatten, wat hun organisatie tot nu toe heeft bijgedragen en waar zij mogelijke oplossingen zien.

3.1 Inschatting van het probleem

Alle geïnterviewde professionals herkennen dat er bovengemiddeld overlast plaatsvindt rondom de Cityflat. Deze bestaat uit geluidsoverlast, hangjongeren, zwerfvuil, wildplassen, mensen die in portieken slapen en hun behoefte doen en drugsgebruik. Zij noemen vier categorieën van overlastveroorzakers. Ten eerste, jongeren die bij coffeeshop De Tuin softdrugs kopen en die vervolgens oproken of doorverkopen in de portieken, onder de doorgangen, of in de binnentuin van de Cityflat. Dit vindt plaats gedurende de openingstijden van de coffeeshop, vooral vanaf de late ochtend tot de vroege avond. Ten tweede, de jongeren die zich verzamelen voordat ze de stad ingaan en daar overdekte gedeeltes van de Cityflat voor gebruiken. Dit lijkt zich te concentreren op de donderdag- en zaterdagavonden. Ten derde, dak- en thuislozen die op wisselende momenten in het jaar overnachten in de portieken. De bijbehorende overlast concentreert zich in de avond en nacht. Als vierde groep worden de bewoners en hun bezoekers van het appartementencomplex boven de afhaalshoarma aan de Grotestraat genoemd. Deze bewoners zijn ex-delinquenten, deels drugsverslaafd, die volgens de meldingen op straat drugs dealen, hard praten en in auto's met draaiende motor zitten waarbij luide muziek gedraaid wordt. De afhaalshoarma heeft een uitgang aan de achterzijde die uitkomt op de Willemsgang. De eigenaar van de shoarmazaak heeft enige tijd een illegaal café op deze locatie gerund. Dit veroorzaakte extra geluidsoverlast.

Over het algemeen is de overlast van de slapende dak- en thuislozen het grootst in de winterperiode, de rest van de overlast neemt juist toe in de zomermaanden. Peerbolte (SCOOP) vat samen hoe de overlast leidt tot 'een algeheel gevoel van onveiligheid'. De aanwezigheid van jongeren en dak- en thuislozen veroorzaakt een bepaalde sfeer, die wordt versterkt door het braakliggende terrein aan de Hagengracht en het zwerfvuil.

De overlast wordt door de betrokkenen gekoppeld aan de architectuur en de ligging van het complex. De structuur van de bebouwing, met al zijn gangetjes en portieken, is erg uitnodigend voor mensen die een plek zoeken om beschut te staan of te liggen. Daarnaast levert de nabijheid van een coffeeshop, het station en een supermarkt, voldoende aanvoer van alcohol en drugs. Voeg de mensenstroom van en naar de binnenstad toe en het is duidelijk waarom de Cityflat te maken heeft met overlast.

Daar waar de geïnterviewden grotendeels overeenstemmen in hun herkenning van de soort overlast, verschillen de meningen over de intensiteit en frequentie waarmee deze zich voordoet. Zo meent Buis (politie) bijvoorbeeld dat er sprake is van één dakloze slaper in de portieken terwijl Colard (Tactus) denkt

dat 10 tot 15 van zijn cliënten gebruik maakt van de Cityflat om te overnachten. Daar waar Houkema (STJA) en Colard (Tactus) daklozen zouden aanspreken op hun gedrag, raden anderen dat juist af vanwege het ingeschatte risico dat daarmee gepaard zou gaan. Oude Vrielink (STJA) geeft aan dat de 'hangjongeren' in zijn beleving niet lang hangen, ze staan er vaak maar kort.

Verschillende geïnterviewden stellen dat wonen in de binnenstad automatisch meer overlast met zich meebrengt. Dat zul je deels moeten accepteren, zo is de gangbare mening. Kok (gemeente) zegt bijvoorbeeld: "Je kunt het niet oplossen, in de binnenstad zul je altijd last hebben van jongeren." Colard (Tactus) noemt het een feit dat er nu eenmaal dakloze verslaafden zijn en dat deze een plek opzoeken om te verblijven, overdag en 's nachts. Het doel zou moeten zijn de overlast binnen redelijke grenzen te houden.

3.2 Inbreng van de organisaties

Gemeente/welzijn

- In het kader van de wijkaanpak is op initiatief van de gemeente en SCOOP een jaar geleden een projectgroep gevormd. Hieraan nemen bewoners, politie, St Joseph, SCOOP en gemeente deel. Eén van de doelen was wederzijds kennismaken om anonimiteit op te lossen. De projectgroep loopt niet echt, mensen haken af omdat ze vinden dat het veel te langzaam gaat en dat STJA de portieken moet afsluiten.
- Het verzoek om aan de achterkant een Turks café te maken is tot nu toe geweigerd (i.s.m. Bijzondere Wetten).
- Cursus 'omgaan met hangjongeren' wordt in begin 2012 door de gemeente aangeboden aan bewoners.
- Is samen met Tactus bezig een hostel te realiseren, streefdatum 2013.

Politie

- Heeft deelgenomen aan de projectgroep.
- Wijkagent adviseert negatief over het heropenen van het illegale café aan de Willemsgang.
- Reageert op meldingen van daklozen in portieken maar ziet geen structurele oplossing in bekeuren en wegsturen totdat er een alternatief is.
- Reageert op meldingen van overlast door jongeren, spreekt aan, bekeurt en/of stuurt weg.

STJA

- Neemt deel aan projectgroep.
- Zitbank bij rozenperkje in de binnentuin is verwijderd.
- Zwerfvuil wordt voortdurend opgeruimd.
- Bij melding van bewoners dat een dakloze een portiek heeft vervuild, wordt er direct schoon gemaakt.
- Heeft gesproken met de mensen van de coffeeshop en afgesproken dat deze hun klanten aanspreken als die bij de Cityflat hangen. Onduidelijk of dit nog steeds gebeurt.

Tactus

- Biedt dagopvang aan verslaafden. Daar is ook een alcoholpleintje waar alcohol genuttigd mag worden.
- Biedt crisisopvang, die niet bedoeld is voor vaste bewoning, en die regelmatig vol is.
- Is samen met gemeente bezig een hostel te realiseren, streefdatum 2013.
- Heeft deelgenomen aan werkgroep die centrum breed overlast van verslaafden wilde aanpakken. Deze is ontbonden toen bepaalde voorstellen niet bespreekbaar bleken.

In de behandeling van de huidige inzet valt op dat er onduidelijkheid bestaat over bepaalde afspraken. Peerbolte (SCOOP) vertelt bijvoorbeeld dat STJA heeft aangegeven dat er een afspraak zou zijn dat de politie met voorrang meldingen over daklozen in de Cityflat behandelt, maar dat lijkt niet te gebeuren. De algemene meldkamer van de politie is mogelijk niet op de hoogte van lokale afspraken. Als de politie niet komt dan kan de Almelose Bewakingsdienst gebeld worden. Oude Vrielink (STJA) geeft aan dat dat nauwelijks gebeurt. Volgens de wijkagent pakt de politie iedere melding op, al kan dat door drukte soms wat langer duren.

3.3 Oplossingsrichtingen

De bestaande inzet levert op dit moment niet voldoende resultaat op. In de bespreking van mogelijke aanvullende maatregelen valt op dat men vooral meer verwacht van de andere betrokken partijen. De woningbouwvereniging en welzijn verwachten meer van de politie en de gemeente. Deze op hun beurt zouden graag zien dat de woningbouwvereniging meer zou doen, etc.

Alle geïnterviewden zien dat er grenzen zijn aan wat de betrokken partijen kunnen doen, gevormd door beperkingen in financiën of capaciteit. Toch zou men graag meer inzet willen van verschillende actoren. Peerbolte (SCOOP) is van mening dat er in de binnenstad een groot gebrek aan handhaving is. Politie, stadstoezicht en milieupolitie laten in haar beleving te veel toe en er is geen actueel horecabeleid. Vanaf 21.00 uur is er geen stadstoezicht meer op straat en heel weinig politie. Wonen in de binnenstad zorgt voor enige overlast maar de bewoners moeten er ook op kunnen rekenen dat als er regels in de APV worden opgesteld dat daarop wordt gehandhaafd. Ook Houkema (STJA) vindt dat de politie strikter zou moeten handhaven en beter zou moeten registreren. Hij heeft zelf gemerkt dat meldingen van bewoners niet bekend zijn bij de politie.

Zowel Buis (politie) als Colard (Tactus) denken dat een hostel voor langdurig verslaafden ervoor zou zorgen dat een groot deel van de overlast die door deze groep veroorzaakt wordt, verdwijnt. Dan wordt handhaving door de politie zinvol omdat je kunt verwijzen naar een alternatief. Nu levert verwijderen en bekeuren alleen een verplaatsing naar een ander portiek op. In Enschede zijn criminaliteit en onrust in de stad door verslaafden drastisch gedaald nadat een hostel was gerealiseerd.

Houkema (STJA) meent dat er vooral overlast is van één dakloze, die bij politie en justitie bekend is als veelpleger en harder moet worden aangepakt. Colard (Tactus) geeft aan dat bekeuren geen pijn doet omdat deze persoon toch geen geld heeft. Hij vertelt ook dat veel daklozen hun bekeuringen opsparen en dan in de wintermaanden de bijbehorende gevangenisstraf uitzitten om de kou te vermijden. Hierdoor fungeren gevangenisstraffen als een soort hotel. Ook de crisisopvang van Tactus wordt misbruikt als reguliere overnachtingsmogelijkheid.

Kok (gemeente) en Buis (politie) zien grote winst in het afsluiten van de portieken. Als de gelegenheid om overdekt te hangen en te slapen er niet is, dan wordt er ook geen gebruik van gemaakt. De tijden zijn veranderd, de structuur van de bebouwing is te uitnodigend. Vroeger kon je ook je achterdeur openlaten, dan kan nu niet meer. Ook Peerbolte (SCOOP) is van mening dat woningbouwverenigingen moeten reageren op de veranderde omstandigheden om hun huurders hetzelfde niveau van woongenot te bieden. Houkema (STJA) vindt de investering van afsluiten niet opwegen tegen het probleem. Volgens hem is het symptoombestrijding en moet je de oorzaak aanpakken. Daarnaast zou maar een deel van het probleem worden opgelost en zou de rest zich verplaatsen naar nabijgelegen complexen. Oude Vrielink (STJA) opert dat het aanbrengen van felle verlichting in combinatie met sensoren de portieken wellicht onaantrekkelijker maakt om in te gaan slapen.

De meeste geïnterviewden stellen dat het heropenen van het café achter de shoarmazaak veel extra overlast zou veroorzaken en zijn dan ook pertinent tegen het verstrekken van een vergunning daarvoor. Een beperking van de openingstijden van de coffeeshop zou een beperking van de periode van de bijbehorende overlast betekenen.

3.4 Conclusie

De geïnterviewde professionals zijn van mening dat wonen in de binnenstad automatisch overlast met zich meebrengt, maar dat het niveau van overlast voor een deel van de bewoners van de Cityflat onacceptabel hoog is. Het probleem wordt veroorzaakt door vier te onderscheiden groepen: een aantal, veelal verslaafde, daklozen; jongeren die bij de coffeeshop drugs kopen en deze bij de Cityflat gebruiken en doorverkopen; jongeren die zich verzamelen om de stad in te gaan; en bewoners en bezoekers van een appartementencomplex aan de Willemsgang.

De bereidheid om mee te werken aan de oplossing van dit probleem is groot. Tegelijkertijd zijn de mogelijkheden van de betrokken partijen begrensd. Politie en gemeente hebben te maken met bezuinigingen en hebben niet alleen de Cityflat om rekening mee te houden. De afsluiting van de portieken zou een omvangrijke investering voor STJA zijn die een groot deel van de problemen zou oplossen maar mogelijk ook tot verplaatsing zou leiden. Voorzieningen van Tactus en politie worden misbruikt, deels als gevolg van het ontbreken van gestructureerde woonruimte voor langdurig verslaafden. Door het ontbreken van een jongerenwerker binnenstad is er weinig informatie over de jongeren.

Los van het vraagstuk van haalbaarheid ziet men veel winst in het afsluiten van de portieken, meer toezicht en strengere handhaving, het aanstellen van een jongerenwerker binnenstad, een hostel voor langdurig verslaafden, verbetering communicatie tussen bewoners en jongeren en verbetering communicatie door en tussen betrokken instanties.

4. De Cityflat: hotspots in beeld

Op 19 september 2011, voorafgaand aan de bewoners enquête, is de Cityflat geschouwd. Daarbij is de Cityflat en haar omgeving bekeken vanuit een CPTED optiek. CPTED staat voor Crime Prevention Through Environmental Design (Ray Jeffrey 1977, Timothy Crowe 2000). Daarbij wordt tijdens een schouw van een gebied of object nagegaan in hoeverre de vormgeving of inrichting functioneel (gewenst) gebruik of gedrag stimuleert en niet functioneel (ongewenst) gedrag zoals overlast en criminaliteit stimuleert.

Sociale veiligheid kan relatief makkelijk worden beïnvloed door ontwerp, bouw, inrichting en beheer, door een beperkt aantal richtlijnen in samenhang met elkaar te hanteren. De richtlijnen worden 'vuistregels' genoemd met de volgende kernwoorden (ZETA) (Stichting Veilig Ontwerp en Beheer):

- **Zichtbaarheid**
- **Eenduidigheid**
- **Toegankelijkheid**
- **Aantrekkelijkheid**

Gekeken wordt allereerst naar de vraag waarvoor de ruimte is bedoeld (Crowe 2000).

- Wat is de beoogde functie van een ruimte?
- Waarvoor wordt de ruimte gebruikt?
- Is er een conflict tussen beide?

Hoe is de ruimte gedefinieerd (**Eenduidigheid**)

- Is het duidelijk wie de eigenaar is?
- Waar zijn de grenzen?
- Is er duidelijk waarvoor de ruimte gebruikt mag worden (wenselijk/onwenselijk gedrag)?
- Is er een bestuurlijke of juridische definitie van de ruimte duidelijk gemaakt en wordt die gehandhaafd (wenselijk /crimineel gedrag)?
- Kan er verwarring bestaan over het doel waarvoor een ruimte mag worden gebruikt (eenduidigheid over wat wel en niet kan?)

Tot slot is gekeken of het fysieke ontwerp het gewenste of ongewenste gedrag ondersteunt. Met name is tijdens de schouw gelet op de vraag of het ontwerp aantrekkelijk is voor ongewenst gedrag (overlastgevend/crimineel) of voor gewenst (normaal gebruik door bewoners). In het bijzonder is gelet op toegankelijkheid en zichtbaarheid.

Algemeen beeld

Algemeen valt op dat de Cityflat en de binnentuin er verzorgd uitzien. Zwerfvuil en graffiti zijn nauwelijks aanwezig. De tuinperken worden goed onderhouden, al zouden vooral de lage struiken in verband met de zichtbaarheid nog korter gehouden kunnen worden. Factoren die van invloed kunnen zijn op het voorkomen van ongewenst gedrag zijn aan te wijzen in de directe omgeving: De ligging in het centrum, de aanwezigheid van Coffeeshop De Tuin, de rommelige aanblik van de achterzijde van bedrijfspanden aan de Hagengracht en de onduidelijke bedoeling en inrichting aan de Hoven. Opvallend is dat de fysieke in-

richting van het Cityflat-complex inclusief haar open binnentuin de aantrekkelijkheid voor ongewenst gedrag vergroten. Hieruit zijn een aantal potentiële hotspots naar voren gekomen, waarop hieronder wordt ingegaan.

Zeer opvallend is daarbij de onderdoorgang De Hoven- binnentuin, bij de ingang van garage A. Deze plek is ideaal vormgegeven voor ongewenst gedrag. Hoewel er woningen direct aanliggend en zelfs boven deze onderdoorgang zijn gelegen, is er geen direct toezicht vanuit de omliggende woningen. De ruimte zelf is ook niet eenduidig. Er bestaan geen grenzen, het is een doorgang maar onduidelijk is voor wie. Een verbodsbord voor hen die zich zonder redelijk doel in een portiek of ondergang ophouden en de aanwezigheid van een musquito geven aan dat er blijkbaar zonder redelijk doel wordt rondgehangen. Drugsgebruik is door ons vastgesteld. De effectiviteit van een musquito is echter verschillend per persoon. De effectiviteit van het bord hangt mede af van de tekst en de handhaving. De tekst op het bord is niet duidelijk over de aard van het gedrag en de consequentie. De aan- en bovenliggende woningen maakt deze plek des te meer een potentiële plek voor het genereren van overlast.

Hangplek/ drugsgebruik De Hoven/overkapping nabij parkeergarage A

Opvallend is ook de hoek van De Hoven en Schalderoi en het daarin aanwezige portiek boven garage B. Dit portiek vertoont kenmerken uit alle vier bovengenoemde categorieën. Er is geen natuurlijk toezicht, het is zeer toegankelijk, mensen kunnen er onzichtbaar voor anderen verblijven, het is onduidelijk wie eigenaar is van het terrein en de enige reden voor 'niet overlastgevende' mensen om er te zijn is het weg-zetten van hun fiets. Daarnaast is het er droog en beschut, met zitgelegenheid in de open vensters wat de aantrekkelijkheid voor onbevoegden vergroot.

Hangplek De Hoven/Schalderoi nabij fietsenstalling en parkeergarage B

Een smalle doorgang naar een achterliggend trapeze-vormig veldje aan het Schalderoi zien wij eveneens als kwetsbaar. Het veldje is van buitenaf nauwelijks zichtbaar. Er bevinden zich wel direct aanliggend woningen, doch slechts de bewoner op de hoek heeft vanaf een zijraam enig zicht op de toegang, aangezien het zicht vanuit andere woningen wordt belemmerd door geplaatste schuttingen en hagen. Het doel van dit veldje is onduidelijk. De plek is vanwege het ontbreken van natuurlijk toezicht aantrekkelijk, mede doordat de enige andere functie van dit veldje bestaat uit toegang bieden tot achtertuinen.

Schalderoi fietspad/ hangplek gezien vanaf ingang de Willemsgang en achtergelegen veldje

Een aparte groep van kwetsbare ruimten wordt gevormd door de vele portieken. Wederom is er sprake van een grote toegankelijkheid, bescherming van toezicht, kortdurende aanwezigheid van doelgebruikers en een onduidelijke afbakening van territorium. De portieken zijn niet alleen open toegankelijk. De inrichting van een aantal portieken is ook zodanig dat wanneer men zich erin bevindt nog steeds een onoverzichtelijke situatie bestaat: veel plekken die het mogelijk maken om je te verstoppen achter trappen of hoeken. Een aantal diepe open portieken waarin men vanuit de straat wel naar binnen zou kunnen kijken zijn vooral overdag goede verstop plaatsen doordat ze in vergelijking met het daglicht op straat zeer donker zijn. Geconstateerd is dat het portiek hoek Boddenstraat/Willemsgang door de eigenaar is afgesloten vanwege overlastgevend gedrag end drugsgebruik.

Trappenhuizen en portieken: goed onderhouden, maar open toegang en slecht te overzien

Tot slot noemen we de grote binnentuin. Deze binnentuin vormt de kern van het ontwerp van het Cityflat complex. Gekozen is voor een open tuin. Open toegankelijk over het fietspad dat Willemsgang en De Hoven met elkaar verbindt. Open toegankelijk via de eerder genoemde onderdoorgang bij garage A, maar ook vanuit onderdoorgangen vanaf de Hagengracht. Voor de onderdoorgangen aan de Hagengracht geldt eigenlijk hetzelfde als die bij parkeergarage A, zij het dat ze minder ruimte bieden voor het uit het zicht blijven van anderen doordat ze recht zijn. Het open karakter van de tuin betekent dat niet duidelijk is wie de eigenaar ervan is. Is dit een openbaar park? Is de tuin een ruimte voor bewoners? Mag iedereen zich hier ophouden? In het verleden aanwezige parkbankjes zijn weggehaald in verband met overlast. De overlast heeft zich nadien verplaatst richting onderdoorgang parkeergarage A. Het weghalen van bankjes betekent echter dat overdag bewoners de tuin als doorgang gebruiken, maar er niet voor langere tijd verblijven. Het ontbreken van een duidelijke markering tussen openbare ruimte en private ruimte, onduidelijkheid over eigenaarschap, maakt deze tuin kwetsbaar.

In de tuin valt bovendien op dat de zichtbaarheid achter een aanwezig transformatorhuis ontbreekt en dat in elk geval in dit jaargetijde (najaar 2011) de lage beplanting te hoog is doorgeschoten.

De binnentuin: goed onderhouden maar van wie is dit eigenlijk?

5. Analyse

In de voorgaande hoofdstukken is geïnventariseerd hoe bewoners en betrokken organisaties de situatie in de Cityflat beoordelen. Beelden ten aanzien van de aard en omvang van het probleem worden gedeeld. Alle betrokken partijen, bijna alle bewoners en geïnterviewde organisaties (Gemeente, SCOOP, TACTUS STJA) zijn van mening dat de ontstane situatie onacceptabel is. Zij hebben daarbij ook oog voor het feit dat de ligging in het centrum van een stad altijd tot enige mate van overlast of onveiligheidsgevoel aanleiding zal geven

Bewoners geven aan dat zij in sterke mate onveiligheidsgevoelens hebben en overlast ervaren. Een duidelijk beeld is door hen gegeven van de plekken en tijdstippen waar dit zich voordoet. Een schouw van de fysieke inrichting van het complex bevestigt de kwetsbaarheid op grond van empirisch en theoretisch onderzoek. De kwetsbaarheid van dit complex wordt vergroot door haar ligging in het centrum en de nabijheid van risicobronnen zoals de coffeeshop, de inrichting van De Hoven en de rommeligheid bij de Hagengracht.

Bewoners geven aan dat de Cityflat er naar hun mening op achteruit is gegaan in de afgelopen jaren en dat zij in beperkte mate daar zelf verandering in aan kunnen brengen. Zij zijn van mening dat het initiatief vooral ligt bij de organisaties. Zelf kunnen zij wellicht vaker melding maken of aangifte doen en ongewenste gedragers eerder daarop aanspreken. Maar een deel heeft hier moeite mee. Er wordt lang niet altijd iets met deze meldingen gedaan en een deel van de bewoners durft na negatieve ervaringen ook anderen niet meer aan te spreken. Bewoners wijzen vooral op het nemen van fysieke maatregelen zoals het sluiten van portieken, beter en strenger toezicht door politie en stadswachten, effectieve handhaving rond of sluiting van de coffeeshop.

Betrokken organisaties geven aan dat hun inzet van de afgelopen jaren niet tot het gewenste resultaat heeft geleid, zij hebben daarbij een verschil van inzicht over de middelen en capaciteit die hen daarbij afzonderlijk ter beschikking staan. De allocatie van middelen bij politie en maatschappelijke organisaties is een politiek/bestuurlijk vraagstuk waarop STJA beperkt invloed heeft. Voorgestelde maatregelen van deze kant zijn o.a. het aanstellen van een jongerenwerker, vergroting van de opvangmogelijkheden van dak- en thuislozen, het nemen van fysieke maatregelen aan het City-flat complex en het verbeteren van de communicatie met bewoners.

6. Oplossingsrichtingen

Scenario 0 Bestaande situatie handhaven

Dit scenario sluit aan bij de overtuiging van hen die menen dat maatschappelijke veranderingen nu eenmaal onomkeerbaar zijn en dat de geanalyseerde vormen van ongewenst gedrag en ervaren overlast nu eenmaal onlosmakelijk zijn verbonden met de moderne maatschappelijke ontwikkelingen en het leven in een stedelijke omgeving. Geen der betrokken partijen is van mening dat dit scenario gevolgd moet worden. De consequentie voor de Cityflat zal zijn dat de leefbaarheid van het complex de komende jaren zal verminderen en de doorstroming wordt verhoogd. Voor STJA betekent dit ontevreden huurders, toenemende kosten aan onderhoud en schoonmaak, dalende waarde van het vastgoed.

Scenario 1 Ingrijpende fysieke aanpak: afsluiting van het complex door STJA en aanpassing van de tuin

In dit scenario worden portieken en onderdoorgangen gesloten voor niet-bewoners. Deze maatregelen verminderen direct de kwetsbaarheid van dit complex. De toegankelijkheid wordt verminderd, duidelijkheid neemt toe. In de binnentuin wordt langs het Schalderoi fietspad De Hoven/Willemsgang een duidelijke markering gemaakt tussen openbaar fietspad en de tuin middels aanleg van hagen. De tuin wordt ingericht als een binnentuin voor bewoners. Overlast op straat buiten het complex wordt deels beperkt doordat de loop niet meer naar het complex leidt. De maatregel sluit aan bij wensen van een groot deel van de bewoners. De directe investeringskosten voor STJA zijn relatief hoog, maar moeten worden afgewogen tegen toekomstige vermindering van schoonmaak, onderhoud en waardevermindering van het vastgoed. Er bestaat bereidheid bij bewoners om een financiële bijdrage te leveren, maar niet bij alle bewoners. Een mogelijkheid zou zijn dergelijke investeringen te doen in het kader van een breder pakket aan maatregelen gericht op verduurzaming en verhoging van het comfort van woningen. Bij dit scenario zal overlast worden verplaatst naar andere delen van de binnenstad.

Tabel 6.1 Maatregelen scenario 1: ingrijpende fysieke aanpak

Maatregel	Gericht op	Eigenaar Maatregel	Tijdslijn
1. Afsluiten portiek fietsenstalling bij parkeergarage B	1-2-3	STJA	Z.s.m.
2. Afsluiten 2 ingangen binnentuin	2-3	STJA	Z.s.m.
<i>Toelichting: 1= Zwervers in portieken 2= Overlast jongeren 3=Drugsoverlast 4=Geluidsoverlast Willemsgang</i>			

Scenario 2 Sociale maatregelen: de gemeente, welzijnswerk, bewoners en politie

In dit scenario worden fysieke maatregelen buiten beschouwing gelaten. Er worden sociale maatregelen getroffen door gemeente, sociaal werk en politie. De effectiviteit van een aantal voorgestelde middelen voor de directe problematiek van de Cityflat is echter op voorhand niet altijd duidelijk. Wegsturen van overlastgevers zonder verdere brongerichte actie betekent bijvoorbeeld eenvoudig dat zij binnen de kortste tijd weer terug zijn. Inzet van een jongerenwerker kan mogelijk van invloed zijn op het gedrag van groepen jongeren in zijn algemeen, maar verandert niets aan de relatieve aantrekkelijkheid van de Cityflat ten opzichte van andere plekken in het centrum. En wij verwachten daarvan daarom mogelijk een effect van beperkte omvang. De sociale maatregelen waaraan gedacht kan worden staan vermeld in tabel 6.2.

Tabel 6.2 Maatregelen scenario 2: overlaten aan de gemeente, welzijnswerk, bewoners en politie

Maatregel	Gericht op	Eigenaar Maatregel	Tijdslijn
1. Versterken cohesie buurt?	1-2-3-4	SCOOP/bewoners	Z.s.m.
2. Aanspreken jongeren	2-3	Bewoners (cursus via SCOOP)	Continu
3. Versterken handhaving en toezicht	1-2-3-4	Politie/Stadstoezicht	Cyclus 3 mnd.
4. Versterken communicatie	1-2-3	Bewoners/politie	Z.s.m., duur 1 jr.
5. Aanstellen jongerenwerker	2-3	Gemeente	Z.s.m., duur 1 jr.
6. Openen hostel	1	Gemeente/Tactus	2013
7. Café Willemsgang geen vergunning	3-4	Gemeente	Continu
8. Coffeeshop	2-3	Gemeente	
<i>Toelichting: 1= Zwervers in portieken 2= Overlast jongeren 3=Drugsoverlast 4=Geluidsoverlast Willemsgang</i>			

Scenario 3 Beperkte fysieke ingreep in combinatie met sociale maatregelen

In dit scenario wordt fysiek ingegrepen door STJA op hotspots: afsluiting onderdoorgang bij parkeer garage A, afsluiting portiek fietsenstalling bij parkeergarage B, afsluiting trapezevormig veldje bij het Schal-

deroi fietspad De Hoven-Willemsgang. Portieken en andere onderdoorgangen blijven open. Een overeenstemming wordt bereikt met gemeente, welzijnswerk en Tactus gericht op brongerichte maatregelen en versterking van handhaving en toezicht. Dit scenario vereist dat alle partijen zich blijvend committeren aan een gezamenlijke aanpak. Bovendien vereist deze aanpak dat strak handhavend wordt opgetreden in het geval dat overlastgevend gedrag zich alsnog verplaatst naar andere plekken binnen of buiten de City-flat, de andere onderdoorgangen of portieken. De kwetsbaarheid van het complex vermindert, maar niet in die mate als in scenario 2. In vergelijking met scenario 2 vermindert deze gecombineerde brongerichte aanpak de kans op verplaatsing van de problematiek naar andere plekken in het centrum van Almelo. De totale uitgaven voor dit scenario zijn naar verwachting hoger dan die bij scenario 1 of 2. Hieronder beschrijven we mogelijke maatregelen die genomen kunnen worden op korte termijn.

Tabel 6.3 maatregelen in samenwerking

Maatregel	Gericht op	Eigenaar Maatregel	Tijdslijn
1. Afsluiten hotspots en ingangen binnentuin	2-3	STJA	Z.s.m.
2. Herinrichten binnentuin	2-3	STJA	Z.s.m.
3. Versterken cohesie buurt?	1-2-3-4	SCOOP/bewoners	Z.s.m.
4. Aanspreken jongeren	2-3	Bewoners (cursus via SCOOP)	Continu
5. Versterken handhaving en toezicht	1-2-3-4	Politie/Stadstoezicht	Cyclus 3 mnd.
6. Versterken communicatie	1-2-3	Bewoners/politie	Z.s.m., duur 1 jr.
7. Aanstellen jongerenwerker	2-3	Gemeente	Z.s.m., duur 1 jr.
8. Openen hostel	1	Gemeente/Tactus	2013
9. Café Willemsgang geen vergunning	3-4	Gemeente	Continu
10. Coffeeshop	2-3	Gemeente	
<i>Toelichting: 1= Zwervers in portieken 2= Overlast jongeren 3=Drugsoverlast 4=Geluidsoverlast Willemsgang</i>			

Ad 1 en 2. Fysieke maatregelen door STJA

De binnentuin is van de bewoners en zou door bewoners gebruikt moeten worden. Gestreefd moet worden naar vergroting van eigenaarschap. Verantwoordelijkheid en gebruik moeten daarom beter worden gedefinieerd. In elk geval door afsluiting van de bestaande hotspots en de andere onderdoorgangen naar

de binnentuin. Een duidelijke aanduiding van privaat en publiek domein langs het fietspad (De Hoven/Willemsgang) Door kleuren van stoep of van de weg een visuele afbakening bijvoorbeeld middels een laag hekwerk, of brede haag. Herinrichting van de tuin, zodanig dat bewoners zich er thuis voelen en er ook in willen verblijven. Overzichtelijk maken van de tuin door lage beplanting zodanig te onderhouden dat zicht blijft op wat er achter deze beplanting gebeurt.

Overige portieken worden niet afgesloten en in vergelijking met scenario 1 blijft er een mogelijk bestaan dat ongewensten zich in deze portieken ophouden. Het gaat daarbij vooral om zwervers die de portieken gebruiken om te overnachten. Uit dit onderzoek blijkt dat het om een beperkt aantal personen gaat, waarop gericht aanvullende actie nodig zal blijven.

Ad 3 tot en met 10. Overige maatregelen te nemen door partners of bewoners

Ad 3. Criminaliteit en overlast hebben vaak een collectieve reactie van buurtbewoners tot gevolg. Afhankelijk van de kracht van een wijk kan dit positief of negatief uitpakken. Om te voorkomen dat een wijk in een neerwaartse spiraal van verloedering terechtkomt, is het van belang dat mensen zich niet gaan terugtrekken in hun eigen vesting maar juist gezamenlijk optreden tegen de overlast (Skogan, 1990). Hoe sterker de buurt, hoe meer informele sociale controle ze op kan brengen. De bereidheid van mensen om hierin te investeren wordt versterkt door een goede samenwerking met politie en gelijktijdige inspanningen van andere betrokkenen.

Ad 4. Het aanspreken van overlastgevers op hun gedrag kan de overlast verminderen. Gebleken is dat een deel van de bewoners er tegenop ziet om dit te doen. Het aanbieden van een training voor bewoners die dat wensen, kan helpen bij deze bewoners angstgevoelens te verminderen en effectief hen leren op een effectieve manier jongeren aan te spreken op overlast gevend gedrag.

Ad 5. Intensivering van handhaving en toezicht blijft noodzakelijk, zowel om duidelijk te maken dat op bepaalde plaatsen niet gehangen of geslapen mag worden alsook om zwerfvuil van bedrijven te minimaliseren. Doordat portieken in dit scenario niet worden afgesloten blijft de mogelijkheid van overnachting door zwervers bestaan. In combinatie met maatregelen, in het bijzonder maatregel 9, zou toezicht en handhaving gedurende perioden van ca. 3 maanden geïntensiveerd (zero tolerance) moeten worden. Naast het politietoezicht wordt in het centrum van Almelo toezicht georganiseerd door Stadstoezicht Almelo. Deze vanuit de gemeente Almelo bekostigde organisatie beschikt over professionele toezichthouders die momenteel vooral toezicht houden rond het NS station. Gezien het feit dat personele inzet vanuit de politieorganisatie beperkt is, is extra inzet vanuit stadstoezicht noodzakelijk.

Bewoners zouden ook zelf betrokken kunnen worden bij het toezicht. Dit kan door het aanspreken te vergroten (zie maatregel ad. 4). Het kan ook door met bewoners toezicht te organiseren. Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld de inzet van buurtvaders in Kanaaleiland (Utrecht) of de inzet van flatbewaarders (Bijlmermeer, Amsterdam). Dergelijke vormen van georganiseerd toezicht vereisen echter een lang aanlooptraject en voldoende begeleiding en ondersteuning om er een succes van te kunnen maken. Uit de antwoorden van bewoners in onze enquête is niet duidelijk geworden of er voor deelname belangstelling bestaat.

Ad 6. Bewoners dienen substantiële overlast direct te melden bij de politie. Het is van belang dat melders serieus genomen worden. Gebleken is dat bewoners de bereikbaarheid en terugkoppeling vanuit de poli-

tieorganisatie en gemeente als onvoldoende beoordelen. Bewoners moeten weten waar ze terecht kunnen en de politie zou beter moeten registreren en terugkoppelen wat er met een melding is gedaan.

Ad 7. Met het aanstellen van een jongerenwerker in het centrum komt er meer informatie over de jongeren die regelmatig rondom de Cityflat hangen beschikbaar. Daarmee kan mogelijk een gericht alternatief voor de jongeren gezocht worden.

Ad 8. Door het openen van een hostel voor chronisch verslaafde dak- en thuislozen ontstaat er een alternatief om naar te verwijzen. Dit maakt het voor de politie zinvoller om mensen uit portieken te verwijderen. Daarnaast zorgt de gestructureerde woonsituatie voor een afname in criminaliteit en ziekteverschijnselen waardoor de hele stad minder overlast zal ondervinden van deze groep mensen.

Ad 9. De ervaringen gedurende de illegale opening van het café aan de achterzijde (Willemsgang) van de afhaalshoarma aan de Grotestraat maken het evident dat heropening een enorme toename van overlast zou veroorzaken. Om die reden is het verstrekken van een vergunning geen goed idee.

Ad 10. Bezoekers van de coffeeshop veroorzaken overlast door gebruik en rondhangen in en om de Cityflat. Sluiting of beperking van de openingstijden van deze coffeeshop zal leiden tot minder overlast in de directe omgeving, inclusief de Cityflat.

Tabel 6.4 afweging van scenario's

Aspecten	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3
Effectiviteit van de aanpak m.b.t. hangjongeren in de Cityflat	+	-	=
Effectiviteit van de aanpak m.b.t. overlast door zwervers in de Cityflat	+	-	=
Effectiviteit van aanpak voor overlast in het centrum van Almelo	-	+/=	+/=
Behoud openbare toegankelijkheid van het complex	-	+/=	+/=
Totale kosten (indicatief)	+	=	- (hoogste kosten))
Kostenverdeling	STJA	anderen	gezamenlijk
Toelichting scores + beste, = middelste, -slechtste			

In het bovenstaande zijn een drietal alternatieve scenario's benoemd: Ingrijpend fysiek, uitsluitend sociaal, en tot slot een combinatie waarin beperkt fysiek ingrijpen wordt gecombineerd met sociale maatregelen. Wij zijn van mening dat niet ontkomen kan worden aan het treffen van fysieke maatregelen. In eerste instantie door afsluiting en herinrichting van de binnentuin en toegang tot fietsenstalling B. De overlast in portieken dient zoveel mogelijk bestreden te worden door sociale maatregelen, handhaving en toezicht. Dit zou mogelijk moeten zijn aangezien het om een relatief kleine groep zwervers gaat. Maar dan moeten er wel concrete en blijvende afspraken tussen partijen worden gemaakt.

Het gaat er naar onze mening nu om een gezamenlijke afweging te maken door de betrokken partijen, waarbij recht wordt gedaan aan de verschillen in belangen en (financiële) mogelijkheden. Alle partijen hebben echter aangegeven dat er een probleem bestaat waarvoor een oplossing moet worden gevonden. De onderlinge afstemming en communicatie, maar ook de verdeling van kosten en samenwerking zijn naast de inhoud van maatregelen doorslaggevend voor een succesvolle aanpak.

Bijlage 1: Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek is inventariserend van aard en beperkt zich tot het gebied van de Cityflat en directe omgeving. De aanpak bestaat uit de fasen: dataverzameling, en analyse en rapportage.

a. Dataverzameling

Onderzoeks-vraag	dataverzamelingsmethodiek	Resultaat: inzicht in
1.a	Vraaggesprek met/ beleidsdocument Gemeente Almelo	Aanstaande ontwikkeling rondom Cityflat
1.b	Vraaggesprekken met dhr. Kok (Gemeente Almelo), mevrouw Peerbolte (SCOOP Welzijn), de heer Buis (Politie Twente), de heer Collard (TACTUS), de heer Oude Vrielink (beheerder STJA), de heer Houkema (clustermanager klantenbeheer STJA) Beleidsdocumenten Gemeente, Welzijnsorganisaties	Omvang en aard van de problematiek/ aanpak door externe partijen
1.c	Schouw Cityflat en binnentuin a.d.v. CPTED methodiek	Inzicht in mogelijke knelpunten mbt. inrichting en gebruik
2 a t/m e	Ontwikkeling en verspreiding van bewonersenquête Cityflat	Inzicht in ervaren overlast, urgentie, gewenste veranderingen, en bereidheid van bewoners er iets aan te doen

Bewonersenquête

Om inzicht te krijgen in de ervaringen en meningen van bewoners is een schriftelijke enquête opgesteld. Deze enquête is persoonlijk door de wijkbeheerder, de heer Oude Vrielink, bij de bewoners besteld. Indien bewoners na twee bezoeken niet aanwezig bleken is de enquête met begeleidende brief in de brievenbus gedeponneerd. Bewoners konden de ingevulde enquête met antwoord enveloppe terugzenden aan Saxion, of deponeren in de brievenbus van een lid van de bewonerscommissie. De enquête is verspreid in de tweede week van december 2011. In totaal zijn 129 enquête formulieren huis-aan-huis verspreid. Daarvan zijn 75 formulieren ingevuld geretourneerd en in dit verslag opgenomen (= 58% respons)

De verdeling van adressen van alle respondenten is te vinden in afbeelding en tabel bijlage 1. Slechts 3 respondenten hebben geen adres opgegeven. Vooral rondom de Schalderoi aan de kant van De Hoven zitten veel bewoners die een enquête hebben ingevuld. Vanuit de hoek Willemgang Boddenstraat ontbreekt informatie.

Tabel bijlage 1. Verdeling adressen respondenten

Respondenten	Aantal
Boddenstraat	9
De Hoven	24
Hagengracht	16
Schalderoi	7
Willemgang	16
Onbekend	3

(adressen Willemgang niet in figuur afgebeeld)

Analyse

In de analysefase is de afzonderlijk verzamelde informatie (zie tabel) bijeengebracht. Nagegaan is in hoeverre overeenstemming bestaat over de problematiek bij de verschillende externe actoren en bewoners. Sluiten bestaande aanpakken aan bij de beelden en gevoelde urgentie van de problematiek? Op welke onderdelen is versterking nodig? Welke type aanvullende maatregelen kan succesvol zijn?

Rapportage

Resultaten van dataverzameling en analyse worden samengevat in een document en aangeboden aan de opdrachtgever. Een conceptrapportage wordt vooraf besproken met de opdrachtgever. Additioneel (niet opgenomen in offerte) wordt aanbevolen een workshop met belanghebbenden (opdrachtgever, bewoners, externe actoren) te beleggen waarbij de resultaten worden besproken ter verificatie en een begin wordt gemaakt met keuzes ten behoeve van implementatie van maatregelen.

Bijlage 2: Vragenlijst bewoners

Vragenlijst Cityflat

1. Wat is voor u de belangrijkste reden geweest om in de Cityflat te gaan wonen? Maximaal één antwoord aankruisen.

- ☐ Huurprijs woning
- ☐ Ligging in het centrum
- ☐ Gunstige ligging ten opzichte van
- ☐ Kenmerken van de woning
- ☐ Mensen die er wonen
- ☐ Sfeer van de buurt
- ☐ Anders, namelijk

2. We willen graag weten hoe u het vindt om in de Cityflat te wonen. Kruis aan in hoeverre u het met onderstaande uitspraken eens bent.

	Ze er oneens	Oneens	Eens	Ze er eens
In mijn woning voel ik mij prettig	☐	☐	☐	☐
Ik wil zo snel mogelijk verhuizen	☐	☐	☐	☐
Ik ben tevreden over de kwaliteit van mijn wo- ning	☐	☐	☐	☐
De Cityflat is er de afgelopen jaren op achteruit gegaan	☐	☐	☐	☐
De Cityflat is fijn om te wonen	☐	☐	☐	☐
In de buurt rondom de Cityflat voel ik mij thuis	☐	☐	☐	☐

3. Wilt u van onderstaande uitspraken aangeven welk antwoord het beste uw situatie beschrijft?

	Ja	Nee
Ik weet wie mijn burens zijn	☐	☐
Ik kan herkennen wie buurtbewoners zijn en wie niet	☐	☐
Ik heb contact met andere bewoners uit de Cityflat	☐	☐
Ik ontmoet buurtbewoners bij een gezamenlijke activiteit	☐	☐
Ik zou bewoners aanspreken op ongewenst gedrag	☐	☐
Ik zou mensen van buiten de buurt aanspreken op ongewenst ge- drag	☐	☐
Ik voel me verantwoordelijk voor de leefbaarheid in de Cityflat	☐	☐
Ik heb me het afgelopen jaar ingezet voor de leefbaarheid in de Cityflat	☐	☐
Als ik overlast zie rondom of in de Cityflat, dan meld ik dat	☐	☐
Als ik crimineel gedrag zie rondom of in de Cityflat, dan meld ik dat	☐	☐

Bent u het eens met onderstaande stellingen?

	Ja	Nee
Het onderhoud aan de woning is voldoende	☐	☐
Het trappenhuis / ons portiek wordt voldoende schoon gehouden	☐	☐
De binnentuin wordt voldoende onderhouden	☐	☐
De verlichting in de binnentuin is voldoende	☐	☐
De verlichting in het trappenhuis/ ons portiek is voldoende	☐	☐
De verlichting in mijn straat is voldoende	☐	☐

4. Voelt u zich wel eens onveilig in en om de Cityflat?

- ☐ ja
- ☐ nee..... ga verder naar vraag 7
- ☐ weet niet ga verder naar vraag 7

5. Voelt u zich vaak, soms of zelden onveilig?

vaak	soms	zelden	weet niet
☐	☐	☐	☐

6. Kunt u aangeven hoe vaak u in de afgelopen twee jaar onderstaande vormen van overlast en criminaliteit ziet of meemaakt in de buurt.

	Dagelijks	Wekelijks	Paar keer per jaar	Zelden	Nooit
A Hangjongeren	☐	☐	☐	☐	☐
B Zwervers	☐	☐	☐	☐	☐
C Drugsoverlast	☐	☐	☐	☐	☐
D Vernieling/bekladding	☐	☐	☐	☐	☐
E Zwerfvuil	☐	☐	☐	☐	☐
F Agressie of geweld	☐	☐	☐	☐	☐
G Diefstal	☐	☐	☐	☐	☐
H Woninginbraak	☐	☐	☐	☐	☐
I Anders:	☐	☐	☐	☐	☐
.....					

7. Kunt u aangeven wanneer onderstaande vormen van overlast en criminaliteit plaatsvinden in en/of rondom de Cityflat?

		Nacht (na 12)	Ochtend (6-12)	Middag (12-6)	Avond (6-12)
A	Hangjongeren	☐	☐	☐	☐
B	Zwervers	☐	☐	☐	☐
C	Drugsoverlast	☐	☐	☐	☐
D	Vernieling/bekladding	☐	☐	☐	☐
E	Zwerfvuil	☐	☐	☐	☐
F	Agressie of geweld	☐	☐	☐	☐
G	Diefstal	☐	☐	☐	☐
H	Woninginbraak	☐	☐	☐	☐
I	Anders:	☐	☐	☐	☐

8. Welke zijn volgens u de twee belangrijkste problemen rond de Cityflat?

De letters komen overeen met de antwoorden bij de vragen 7 en 8. U mag 2 letters aangeven.

Probleem 1 is letter : []

Probleem 2 is letter : []

9. Kunt u omschrijven waar deze overlast wordt veroorzaakt?

Probleem nr.1:

Vindt vooral plaats

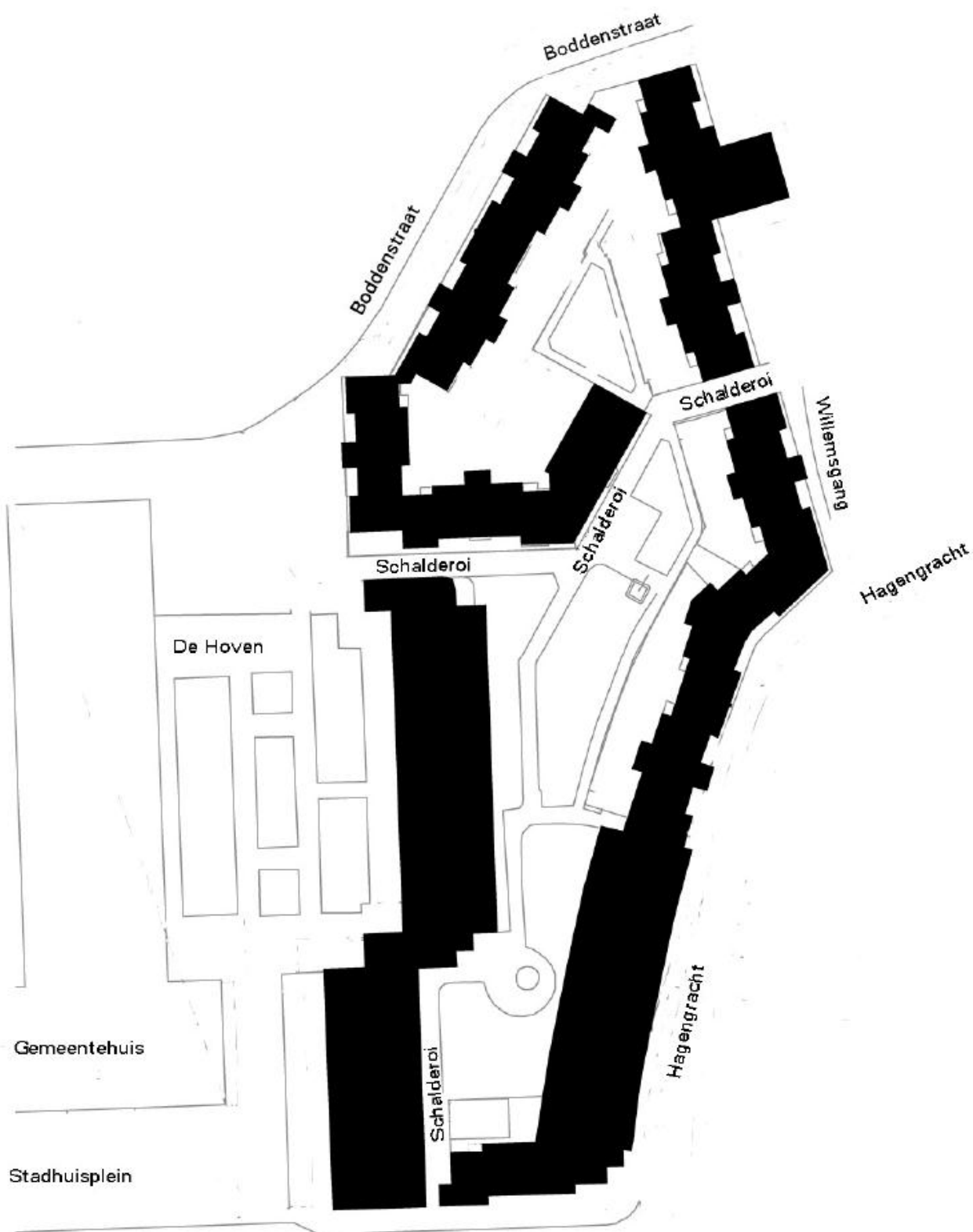
- ☐ bij de burens
- ☐ in het trappenhuis/ portiek van mijn woning
- ☐ bij de (ingang) van de fietsenstalling/garage
- ☐ in de binnentuin
- ☐ op de straat tegenover mijn woning
- ☐ anders, nl:.....

Probleem nr 2.

Vindt vooral plaats

- ☐ bij de burens
- ☐ in het trappenhuis/ portiek van mijn woning
- ☐ bij de (ingang) van de fietsenstalling/garage
- ☐ in de binnentuin
- ☐ op de straat tegenover mijn woning
- ☐ anders, nl:.....

10. Wilt u op de kaart hieronder aangeven waar deze twee problemen zich voordoen met behulp van de twee gekozen letters (zie vraag 9)?

11. Welke suggesties of ideeën heeft u om bovengenoemde problemen op te lossen?

Ideeën probleem 1.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ideeën probleem 2.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Bent u het eens met onderstaande stellingen?

	Helemaal mee eens	Mee eens	Neutraal	Niet mee eens	Helemaal niet eens	Weet niet
De gemeente is bereikbaar voor meldingen en klachten over overlast in de buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De gemeente reageert op meldingen en klachten over overlast in de buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De politie biedt de burgers in deze wijk bescherming	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De politie reageert op de problemen hier in de buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
St. Joseph is bereikbaar voor meldingen en klachten over overlast in de buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
St. Joseph reageert op meldingen en klachten over overlast in de buurt	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Wat zou u zelf kunnen doen om de Cityflat veiliger te maken of om de overlast te voorkomen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14. Sommige maatregelen zullen geld kosten. Hoeveel bent u bereid om aan eventuele kosten bij te dragen?

- ☐ € 0
- ☐ € 1–5 per maand
- ☐ € 6–10 per maand
- ☐ € 11–15 per maand
- ☐ Meer dan € 15 per maand

15. Wie vindt u dat initiatief moet nemen tot het oplossen van de problemen?

- ☐ Bewoners
- ☐ St. Joseph
- ☐ Politie
- ☐ Gemeente
- ☐ Anders, namelijk

Indien u onderstaande gegevens invult kunnen wij u een verrassing geven om u te bedanken voor het invullen van deze vragenlijst. Onder de bewoners die de vragenlijst volledig hebben ingevuld en ingeleverd wordt tevens een **dinerbon van €75,-** verloot!!!

Onderstaande gegevens worden slechts gebruikt voor ons onderzoek en zullen niet naar buiten worden gebracht. U blijft dus anoniem, wel kunt u door de onderzoekers eventueel gevraagd worden een toelichting te geven.

Mijn adres is :

Hoeveel volwassenen en kinderen wonen op uw adres?

Er wonen volwassene(n)

Er wonen kinderen

Wat is uw leeftijd?

- ☐ 0 tot 18 jaar
- ☐ 19 tot 25 jaar
- ☐ 26 tot 35 jaar
- ☐ 36 tot 45 jaar
- ☐ 46 tot 55 jaar
- ☐ 56 jaar of ouder

**We vragen u om de meegestuurde vragenlijst zo goed mogelijk in te vullen en voor 25 december terug te sturen in de antwoordenvolp (geen postzegel nodig). U kunt deze envelop ook inleveren bij de bewonerscommissie Cityflat:
mevrouw L. de Vries, Boddenstraat xxxxx**